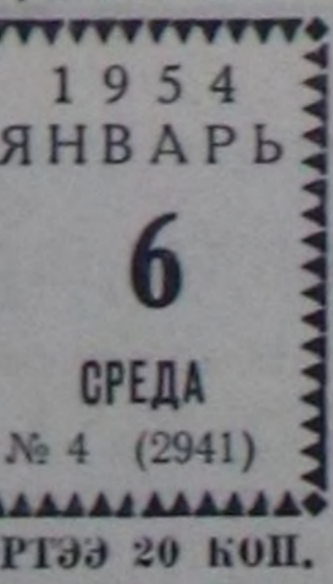

ШЫН

Совет Эвилелиниң Коммунистг партиязының
Тыва область болгаш Кызыл хоорай комитеттериниң,
ажылчы чоннар депутаттарының область Советиниң органы

1925 чылда
үндүскөлүнгөн

Тыва автономнуг областа хөй уругларлыг иелерни «Иениң орденни» орденнер болгаш «Иениң медалы» медальдар-биле шагнаар дугайында РСФСР-ниң Дээди Советиниң Президиумунун Чарлы (1 арын). Дээди өөредилге черлеринде кышкы экзамен сессиязы (1 арын).

ПАРТИИЖИ АМЫДЫРАЛ: Сентябрь Пленумунун шийтирлерин амыдыралга боттандырар (2 арын). В. БАИР.—Көдээ ажил-агыйның удуртулгазында эренгейлээшкенин узуткаар (2—3 арыннар). Даштыкы Херектер Министрлериниң чөвүлел хуралын Берлинге чымылдырынгга (2 арын).

С. Тушков.—Лекцияларны массаже (3 арын). П. Парфенов.—Трактор үлетпүрү—көдээ ажил-агыйга (3 арын). Улус демократиязын чуруттарында (4 арын). П. Рысаков.—Скандинавияның улустары империалистерниң эжелекчи планнарынга удур (4 арын).

Колхозтарга отчёттук болгаш отчёт-сонгулдалыг хуралдар

Көдээ ажил-агый артелиниң Уставың ёзугаар колхозтарга ажил-агый чылының доозулганы-биле холбаштыр колхозчуларның отчёттук болгаш отчёт-сонгулдалыг хуралдарын эрттирген турар ужурлук. Хуралдарга колхозтарның 1953 чыл дургузунда ажил-агый ажил-чорудулгазының түннелдериниң дугайында баштаар черлериниң отчёттарын чуугаалажып көөр, колхозтарның баштаар черлериниң, ревизия комиссияларының болгаш даргаларының эгелериниң хуусаазы эртен ийикпе, колхозчуларның хуралдары ону чорудары эргежок чугула деп санаан колхозтарга сонгулдаларны чорудар.

Колхозтарның баштаар черлериниң болгаш ревизия комиссияларының илеткелдеринден ангыда колхозчуларның хуралдарына машина-трактор станцияларының болгаш колхозтарның боттарының керээлиг хуузаларының күүсеткениниң түннелдерин чуугаалажып көөр болгаш колхозчу бүүдүрүлгени механизастаарының, колхозтарның агротехниктиг, зоотехниктиг болгаш ветеринарлыг хандырылганының талазы-биле МТС-териниң ажилын улам ырай экижидериниң хемчеглерин айтырар турар ужурлук.

Колхозчуларның отчёттук болгаш отчёт-сонгулдалыг хуралдары—совет көдээниң амыдыралында улуг болушкуну. «СССР-ниң көдээ ажил-агыйның улам ырай хөгжүдөр хемчеглер дугайында» СЭКП ТК-ның сентябрь Пленумунун төөгүлүг доктаалын боттандырышының талазы-биле кайгамчыктыг улуг ажилды партия комбартып чорудуп турар үеде ол хуралдар чорутунуп турар. Тараа, эът, сүт, дүк, картофель, ногаалар болгаш өске-даа көдээ ажил-агый продуктуларының бүүдүрүлгенин улгаттырышының сорулгазында артык чугула сорулга көдээде партия организацияларында ам чок.

Хуралдар колхозтарны организастаарга ажил-агый талазы-биле улам быжылгаарының, колхозчуларның политикалык болгаш бүүдүрүлгени иденкейин бедидериниң, СЭКП ТК-ның сентябрь Пленумунун көдээ ажил-агыйның мурунуга тургускан сорулгаларын чедишкенин күүседир дээш социалисттик чарышты калбартырың херээнге чугула хемчеглерин бирээзи болган турарын чеди алыр херек.

Көдээ ажил-агыйның көдүрериниң талазы-биле сонгаарлатымас сорулгалары боттандыры ажил-херекти эки организастап, ниитиниң улуг ажил-агыйни чедишкенин башкарып чорудуп шыдаар, хына-тынган, шынчы болгаш бердинген удуртукчулар-биле колхозтарны быжылгаарында бири ээлчегде хамааржыр дээрзинче чер-черин партия, совет болгаш көдээ ажил-агый органнының кичээниги улаңдырып турар.

Моон үнүп кээр бирги чериниң сорулгаларының бирээзи болза, отчёттук болгаш отчёт-сонгулдалыг хуралдарны чорудуп турар үеде көдээ ажил-агый талазы-биле дээди болгаш ортумак эртемниң, политика болгаш ажил-агый талазы-биле хынаатынган тускай эртемниги, а ол ышкаш өске-даа тускай эртемниги база көдээ ажил-агыйның билир, удуртукчу болгаш организаакчы ажил талазы-биле улуг дуржулгалыг, улуг колхозчу бүүдүрүлгени баштап шыдаар практиктерни колхозтар даргаларының ажилыне депшидип тургаш, колхозтар даргаларының составын улам быжылгаары хандыраы болур. Кош-как болгаш ол ажилга күш четпейн турар колхозтар даргаларының орунуга көдээ ажил-агый артелидериниң даргалары кылдыр депшидиринге четчир санын тускай эртемниги болгаш практиктерни партия организацияларының шилип алыры олардан негетинип турар.

Отчёттук болгаш отчёт-сонгулдалыг хуралдарны чорударының чедишкенин болурун анаа ылаптыг белеткенири шийтирлээр. Бо болза, хуралдарга белеткелди чогууру-биле организастаары партия организацияларында, совет болгаш көдээ ажил-агый органныңдан негеп турар. Моон-биле кады четпестерини

шүгүмчүлелин болгаш бот-шүгүмчүлелин калбартырың, бар турар курлавырлары илередип тыварының болгаш болдунар-ла долзуу биле ажил-агыйның, ниитиниң мал ажилың дүрген көдүрериниң, картофель болгаш ногаалар бүүдүрүлгенин улгаттырышының база көдээ ажил-агый культураларының дүжүттүң бедидериниң талазы-биле тодаргай хемчеглерин ажилдап кылырының айтырыгыларыңа кол кичээниг мөөнетиңен турар ужурлук.

Хурал бүүрүзү ажил-херекти шийтирер болур ужурлук, колхозтук ниити ажил-агыйның хөгжүдүрүлгени, көдээ ажил-агый продуктуларының бүүдүрүлгенин улгаттырышының боттук сорулгаларын байырлаашкын болгаш шуугаазын чокка чуугаалажып көөр.

Ол кандыг сорулгаларыл? Хамыктыг мурунда колхозтарда ниитиниң малының кыштаглаашкынниң чедишкенин чорударының дугайында чууга чоруп турар. Хуралга белеткенип тура, ниитиниң малының каймаалар-биле, мал чөми-биле хандырынганы, мал чемерин үчүтүп, шыгжап болгаш чарыгдал турарының шын, шын эвезин, мал фермаларының кадрлар-биле четчелетип хандырынганы хынаар болгаш бо талазы-биле бар болуп турар четпестерни чайладырың эргежок чугула хемчеглерин ап чорудар херек.

Элэн хөй районнарда мал кыштаглаашкынни чорударың ажил-агыйгы эвес, а чамдыкта харындаа кем бурдуулг байдал-биле көрүп турар чоруктары демдеглевейн барып болбас. Бо ылангы Иркутск областың Усольский, Черемховский, Жагалоуский, Шиткинский, Киренский районнарыңа хамааржыр. Багай ажаалдаан болгаш багай чөмгерилген ында мал бакыны хораар чоруун болдуруп турар. Машина-трактор станциялары мал ажилы хандырыңга барык кандыг-даа кем бурдуулг байдал-биле көрүп турар болгаш мал кыштаглаашкынни организастаарында улуг четпестерни чайладырың боттук хемчеглерин ап чоруттайн турар.

Мал ажилының талазы-биле ажил-херектиң байдалын хуралдарга иденкейлиг чуугаалажы көөрү кышкы үеде мал ажилың чедишкенин чорударыңга колхозчуларны мобилизастаарыңга дузалаар.

Чазын тарыыр культураларың үрезиниң часкы тарылганың культура бүүрүзүңүң талазы-биле күрүнө планын күүседирин хандыраар хемчээлдерге чедир уруп алырың эң дүрген доозары келир дүжүткө канчаар-даа аажок улуг ужуу-дузалыг сонгаарлатымас ажилдарың бирээзи болуп турар. Хуралдар муруну чарындагы хүнирде колхоз бүүрүзүңүң үрезинерин бар турарын болгаш шынарын, а ол ышкаш оларны кадагалап турарың байдалын хынаан турар. Үрезин биле долу хандырыңмаан колхозтарга бир культураның артык үрезиниң өске үрезинге солурунун аргазы-биле, а ол ышкаш садып алырының аргазы-биле четпейн турар Үрезинерни тып алырың хемчеглерин ап чорутса чогуур. Сорт чок үрезинерни эң-не дүжүткүр—сорттук үрезинерге солурун организастаар херек.

Дүжүттүң көдүрүлүшүнүгү удобренилдерден улуу-биле хамааржыр. Минералдыг болгаш журт удобрениин максималды-биле чыыры, ховуларже өдөкти болгаш торфту сөөртүрү, кужурлук хөрзүнүң чугай-хыдарыңа чугай белеткээри—бо бүгү бедик дүжүттүр дээш демиселдиң тудуш кезээ болур.

Боттарының отчёттук болгаш отчёт-сонгулдалыг хуралдарыңа колхозчулар колхозтарга агро болгаш зоотехниктиг өөредилгени тургузарың экижидериниң талазы-биле эргежок чугула хемчеглерин төлөвлээр ужурлук. Моон-биле кады ажилды мурнакчы аргаларың, ылангы картофельди болгаш ногаа культураларың дөрбелчиней уяландыр олуртур аргазың, олуртур унуштерни ирик өдөктен кылган сава-

ларга өстүрерин, тараа культураларың кызың одуртгалы болгаш карыштыр чажарының аргаларың колхозчуларның өөренеринче болгаш практиктиг шийгээдип алырыңче онза кичээнигиң салыры чуугаа. Колхозтарга ам болур отчёттук болгаш отчёт-сонгулдалыг хуралдарың эртемниң чедип алышыңнарын болгаш мурнакчы колхозтарның база колхозчуларның ажилың дуржулганың пропагандаларыңа ажилдап болур болгаш ажилгаар херектиг-даа.

Хуралдарга белеткелдиң үезинде-даа, хуралдарың боттарыңа-даа күш-ажылды организастаарың экижидеринче болгаш күш-ажылчы сагылга-чурумну быжылгаарыңче, ниитиниң бүүдүрүлгениң бүгү колхозчуларны иденкейлиг киржилгени хандырыңче, бүүдүрүлг бригадаларың быжылгаарыңче, күш-ажылды бүүдүрүлүңүң бедидеринче, колхозтарда бар турар техниканы, херекселдерин болгаш тыртат күштү шыны-биле ажилгаарыңче колхозчуларның кичээнигиң угландыраы эргежок чугула.

Колхоз бүүрүзүңге натуралыг болгаш ақша орулгаларың шын хуваатынган турарың ниитиниң ажил-агыйның улам ырай көдүрериниң эрге-ажыктыры негеп турар. Көдээ ажил-агый артелиниң Уставың ёзугаар бүгү колхозтарга ниитиниң фондурлары тургузары хандыраары эргежок чугула. Мал ажилың хөгжүдүрүлгени планнарын долдуруп болгаш ажил күүсеткени дээш, малдык продуктулуун болгаш көдээ ажил-агый культураларың дүжүттүң бедиткени дээш колхозчуларны күш-ажылы төлээринге партия болгаш чазактың докталдарында дүрдүңен максатка-шаннал хемчеглерин амыдыралга шыңгыч чорудар ужурлук.

Отчёттук болгаш отчёт-сонгулдалыг хуралдарың чорударың талазы-биле бүгү ажилды февральдың 20-ге чедир доозар апаар. Ол-ла үеге чедир балык тудар колхозтарга отчёттук болгаш отчёт-сонгулдалыг хуралдары чорудуп, балык тудар колхозтарны организастаар, ажил-агый талазы-биле улам ырай быжылгаарыңче, оларны часкы балыкташыңга өй-шаанда белеткээринче, балыкты тударың болгаш күрүңге дужаарың докталың планын колхоз бүүрүзүңүң күүседиринче колхозчуларны кичээнигиң улаңдыраар.

Хуралдарга белеткел болгаш оларны чорудары партия организацияларыңа көдээ ажил-агыйны удуртуруң экижидериниң, ажилчы чоннарын калбак массалары-биле коммунистерниң харылзааларың күштөлдүрериниң чөспөз болур. Көдээ ажил-агыйны эки билир удуртукчу партия болгаш совет ажил-агыйлар чылдың түннелдерин сайгары көөрүңге болгаш колхозтук ажилың экижидериниң талазы-биле тодаргай хемчеглерин колхозчулар биле кады ажилдап кылырыңа чогууру-биле дузалашкын дээш, оларны колхозтарны баштаар черлеринге болгаш партия организацияларыңга дузалаштырып чорудуптар болза, партия комитеттери шын кылганы ол болур.

Отчёттук болгаш отчёт-сонгулдалыг хуралдарың чорудары-биле холбаштыр бистиң партияларың мурунуга харысалгалыг сорулгалар тургустунар. Солуннар болза, хуралдарың белеткелди болгаш чорудулганы ханзы-биле чырыдып, мурнакчы колхозтарны ажилың дуржулганың бүгү тала-биле көрүзүп, жожадап турар колхозтарны ажилында бар турар четпестерни чиди-биле шүгүмчүлээр, колхоз демократиязың үрээ деп яныз-буру оралдажышыңнарын шийтирлиг ойтур шавар хүлээлгелиг.

Колхозтарга отчёттук болгаш отчёт-сонгулдалыг хуралдарың чедишкенин чорудары болза, колхозтарды ажилың экижидериниң, жожадап турар артельдерни мурнакчыларны денелиңге чедир көдүрериниң оруунга, социалисттик көдээ ажил-агыйны улам ырай көдүрерини оруунга улуг базым болур.

(«Правданың» январь 3-теги мурунку чүгүлү).

Дээди өөредилге черлеринде кышкы экзамен сессиязы

Чурттуң дээди өөредилге черлеринде кышкы экзамен сессиязы январь 3-те эгелээ. Зачёттары болгаш экзаменерни дужаарыңче барык бүдүн чартык миллион оолдар кыстар кирипиткен. Университеттерде, институттарда болгаш академияларда бүгү-ле кол эртемнер талазы-биле студентилерге дээди өөредилге черлериниң профессорларының болгаш башкыларының дөпчү лекцияларын база консультацияларын органичастаан.

Москваң М. В. Ломоносов аттыг күрүнө университетинде сессия эгелээ. Январың 3-те механика-математика, физика, химия болгаш өске-даа факультеттерге ниитилел эртемнериниң, дээди математиканың, термодинамиканың, органиктиң эвес химияның, физиканың, даштыкы дылдарың талазы-биле билишкенин хынаан. Апырткан сессияга эки белеткенип, эрктен материалдары ханы шийгээдип алган деп

чүвени баштайгы экзаменер көргүскөн.

Гидротехниктиг тургузулгаларың, хоодай тудуунуң, радиотехниканың болгаш үлетпүрүнүң өске-даа адырларың келир үдеги инженерлер болур чеди чус ажил студентилер шыгалдаларың В. М. Молотов аттыг энергетиктиг институтта дужаап турарлар. И. В. Сталин аттыг станкоинструменталдыг институтка хүндүсү салбырың бүгү курстарың студентилериниң-биле чергелештир сессияга кезээки салбырың дыңакчылары, станок тудуунуң бүүдүрүлгелериниң өөредилгениң заводтарда ажил-биле кады чорудуп турар бүүдүрүлгечилери база кирип турар.

Сессия январының 23-ке чедир үргүлчүлээр. Москваң болгаш найдылдалың дээди өөредилге черлеринге экзаменерни 270 муң ажил студентилер дужаар.

(СЭТА).

Чаа чылдың баштайгы хүннеринде

БАКУ. 1954 чылдың баштайгы хүннерин Бакунун нефтьчилери күш-ажылчы чедишкенин-биле демдеглээ. «Кагановичтер» трестиниң бурлишкитери бедик темпилер-биле ажилдап турар. Мастер Атаянның аныктар бригадазы ханзың ийи чартык километр ажил чаа скважина эртерин хуусаазың бегинде, 20 хонук бурунгаар дооскан. Мастерлер Абдул Раза, Милованов, Качмазов олар ханы скважиналарны кончук дүрген казып турарлар. Оларны бригадалары ажил графикин 8—10 хонук бурунгаар күүсеткен.

«Бузовнынефть» трестиниң тывыш черлериниң хөй нурузуңуң коллективтери чаа чылда эки көргүзүлгелерни чедип алганнар.

КИЕВ. Модельдиг идик аймааның алдыгы фабриказының коллектив 1953 чылда онаалга немештир 2 миллион ажил рубльдиң продукциязың белеткээ. Фабрика чаа чылдың баштайгы хүннеринден эгелээ, эр херээжен кижилерниң чаа хөвирлиг чараш идиктерин белеткеп кирипкен. Фабрика часкы-чайгы үеге хергелетинер идик аймаан үндүреринге белеткенип-турар. Чаа хөвиринге 36 янызлыг идик аймаан үндүрер деп сорулганы салып турар.

лээш, эр херээжен кижилерниң чаа хөвирлиг чараш идиктерин белеткеп кирипкен. Фабрика часкы-чайгы үеге хергелетинер идик аймаан үндүреринге белеткенип-турар. Чаа хөвиринге 36 янызлыг идик аймаан үндүрер деп сорулганы салып турар.

КАЛИНИНГРАД. Калининградтын салдыг талазы-биле далай портунуң ажилчылары чаа чылдың январь 2-де баштайгы күш-ажылчы вахтага киргенер. Олар хоорайның целлюлоза-саазын үлетпүрүнүң бүүдүрүлгелеринге ырай чедирип келген «Хасан» деп пароходтук чүгүн дүжүргенер.

Чүдүрүкчүлер Наумов болгаш Михайлод оларны бригадалары эртерин ээлчегде ажилдаш, нормадан ийи катап хөй чыгыт дүжүргенер. Портта эң-не мурнакчы деп санадып турар эш Поповтук бригадазы ийи ээлчегде ажилдап тургаш, дүжүрүлгени дүрген методун ажиллаштырып, ээлчегини нормазың уш шак дургузунда күүсеткен.

(СЭТА).

Тыва автономнуг областа хөй уругларлыг иелерни «Иениң ордени» орденнер болгаш «Иениң медалы» медальдар-биле шагнаар дугайында

РСФСР-ниң Дээди Советиниң Президиумунун Чарлы

- 1. Тончүзү. Эгези № 3 «Шында»). Алды уругларны төрөөн болгаш кижизиткен иелерни
- 2. «ИЕНИН МЕДАЛЫ» МЕДАЛЫНЫН I ЧЕРГЕЗИ-БИЛЕ
- 18. Ондар Кандак Куржет — Сүт-Хөл районуң Киров аттыг колхозунуң колхозчузу.
- 19. Ондар Кензиг Өмүновна — Сүт-Хөл районуң Киров аттыг колхозунуң колхозчузу.
- 20. Ондар Севилбаа Чаповна — Өвүр районуң Хандагайты көдээ Советинде өг-бүлө ээзи.
- 21. Ооржак Дарттан Күдереконна — Сүт-Хөл районуң Калинин аттыг колхозунуң колхозчузу.
- 22. Сарылар Дарый Кенденовна — Сүт-Хөл районуң Бора-Тайга көдээ Советинде өг-бүлө ээзи.
- 23. Серенмаа Долзатмаа Норбу — Эрзин районуң «Кызыл сылдыс» колхозунуң колхозчузу.
- 24. Серенмаа Маады Мелен — Кызыл районуң «Баян-Хем» колхозунуң колхозчузу.
- 25. Тюлюш Чудурукпай Дондупова — Өвүр районуң Хандагайты көдээ Советинде өг-бүлө ээзи.
- 26. Чымба Чиртан Кара-Буга — Чаа-Хөл районуң Ак-Туруг көдээ Советинде өг-бүлө ээзи.
- Беш уругларны төрөөн болгаш кижизиткен иелерни
- «ИЕНИН МЕДАЛЫ» МЕДАЛЫНЫН II ЧЕРГЕЗИ-БИЛЕ
- 1. Байкара Дулбаа Хөлбег — Кызыл районуң Сталин аттыг колхозунуң колхозчузу.
- 2. Биче-оол Сыгыр-оол Чыргалос — Улуг-Хем районуң Ленин аттыг колхозунуң колхозчузу.
- 3. Долаң Докпак Көкэрэк — Чөөн-Хемчик районуң «Кызыл тараачы» колхозунуң колхозчузу.
- 4. Донгак Тоймак Самбыл — Чөөн-Хемчик районуң «Кызыл тараачы» колхозунуң колхозчузу.
- 5. Дырткы Куулар Лопсановна — Өвүр районуң Хандагайты көдээ Советинде өг-бүлө ээзи.

- 6. Захарова Надежда Андреевна — Кызыл районуң Ээрбек көдээ Советинде өг-бүлө ээзи.
- 7. Иргит Күргүлбай Семис-оол — Чөөн-Хемчик районуң «Искра» колхозунуң колхозчузу.
- 8. Кара-Сал Аракчаа Амырбилдовна — Өвүр районуң «Кызыл туку» колхозунуң колхозчузу.
- 9. Койбу Елизавета Ефимовна — Бий-Хем районуң Ленин аттыг колхозунуң колхозчузу.
- 10. Кыргыс Докурмаа Тадажик — Кызыл районуң Сталин аттыг колхозунуң колхозчузу.
- 11. Кыргыс Чамаш Байыр — Улуг-Хем районуң Ленин аттыг колхозунуң колхозчузу.
- 12. Маады Кара-Кыс Хол-Караковна — Бий-Хем районуң «Тилел» колхозунуң колхозчузу.
- 13. Маады Көк Дүбүкеевна — Бий-Хем районуң Ленин аттыг колхозунуң колхозчузу.
- 14. Маады Чысынмаа Чимдановна — Кызыл районуң «Баян-Хем» колхозунуң колхозчузу.
- 15. Монгуш Байарты Суван — Чөөн-Хемчик районуң «Большевик» колхозунуң колхозчузу.
- 16. Монгуш Баттыма Дас-оол — Чөөн-Хемчик районуң «Большевик» колхозунуң колхозчузу.
- 17. Монгуш Окамаа Лопсан — Чөөн-Хемчик районуң «Большевик» колхозунуң колхозчузу.
- 18. Монгуш Онер Чамбал-ооловна — Чөөн-Хемчик районуң «Большевик» колхозунуң колхозчузу.
- 19. Монгуш Севил-Дарый Давыдаевна — Өвүр районуң «Коммунизмче орук» колхозунуң колхозчузу.

Мурнакчы чолаачылар

Николай Безотечество, Константин Безотечество ийи алышкылар союзсельхозтранстың автопаркының чолаачызынга 8 чылда ажилдап келгенер. Олар ол ажилыңа улам-на мергежип турарлар. Автомашинаны техниктиг чурум ёзугаар шын ажаап, башкарып турарыңдан база күш-ажылга кызымаккай ажиллаандыңдан чык чүдүрүлгениң планын үргүлчү ажил күүседип турар. 1953 чылдың планын хуусаа бетинде 122 хуу күүсеткен. Машина капитал септелге чокка 100 муң километрин эртер деп бир дугаарында область эгелекчи саналды Константин Безотечество үндүргөн. Оол эгелекчи саналын дуңмазы Николай деткээ.

Оруктук байдалы багай-даа болза, ийи алышкылар бир дугаарында капитал септелге чокка 100 муң километрин эрткенер. Оол түннелинде хөй хөргенлерин камнап алганнар. Ыланганш 3 муң—3 муң рубль-биле шаңнатканнар. Оол сонда олар чаа автомашиналарың алгаш 150 муң километрин эртер деп хүлээлгелерин алганнар. Ол хүлээлгени чедишкенин күүседип 160 муң километрин капитал септелге чокка эрктен болгаш ол машиналары-биле уламчылап ажилдап турарлар.

Чаа чедишкенин дээш

Кызылдың далган дээрбиниң коллективни (директору эш Баборкин) 1953 чылда кылып үндүргөн продукциязының шынарын-даа, ажилының темпизиниң-даа талазы-биле багай эвес көргүзүлгелерин болган. Бүүдүрүлгө далган дээрбелээриниң чыл планын 115 хуу, а крупаны 140 хуу күүсеткен.

Бүүдүрүлгө ажил нормазың чедир күүсетпейн турар кижжи барык чок. Далган тыргырыкчызы В. Дремин болгаш Н. Никитин, крупка сакталдыкчызы П. Ашихмин, чүдүрүкчү Н. Яковленко болгаш И. Тырын, электри ажилдакчызы П. Салмин ышкаш мурнакчылары хөйну демдегел болур.

Ажилда чедишкенин абыжылгаар, чаа 1954 чылда оон-даа бедик көргүзүлгелерин болурунга коллектив улам чүткүлдүг ажилдап турар.

РСФСР-ниң Дээди Советиниң Президиумунун Даргазы М. ТАРАСОВ.
РСФСР-ниң Дээди Советиниң Президиумунун Секретары И. ЗИМШ.
Москва, 1953 чылдың сентябрь 24.

ПАРТИЙЖИ АМЫДЫРАЛ

Сентябрь пленумунун шийтпирлерин амыдыралга боттандырар

Бай-Тайга районунун партия конференциясы

Бай-Тайга районун VIII партия конференциясы СЭКП ТК-нын сентябрь пленумунун шийтпирлерин амыдыралга боттандырар дээш демиселче бүгү күштерин мобилизацияларын дөмдөө-биле, идеологиялык бодик деннеге эрткен. «СЭКП ТК-нын сентябрь пленумунун шийтпирлерин күссөдирде районун партия организациязынын сорулгаларынын дугайында» бодунун илеткенинге ранком секретары эш доржу база санал берген делегаттар сентябрь пленумунун шийтпирлерин күссөдиринде талазы-биле районун ажылы чонварынын чедип алган чедишкенин биле болгаш көдээ ажил-агынын удуртулгазында улуг четпестерни демдеглээннер.

Пленумун доктаалында айтканын өзүгээр колхозтарны МТС-тин агрономдары, зоотехниктери болгаш мал эмчилери-биле хандыргаш, оларны тус-тус колхозтарда быжылаан. Көдээ ажил-агынын удуртулуунун талазы-биле районун секретарына баштапкан инструкторлар бөлүүн тургускан. Ол бөлүктө кирип турар инструктор бүрүзү тодаргай колхозтун ажылынын дугайын районун мурунуга харылылар. Партия обкомунун болгаш облуккомунун дузаламчызы-биле МТС-те тускай эртемниг кадрларын саны элээн көвүдээ. Олар колхозтарда малды хур кыштагалдырын хандырар дээш идеялык ажилдап киришкенер.

Районуна көдээ ажил-агынын кол адыры-мад ажилчыне кичээниг күштелдиргенин түнелдинде колхозчу мал ажылында көргүзүлдөр экижи, мурнакчыларын саны өзүп турар. Чижээ, «Ден-Терек» колхозта эш Допча, Сталин аттыг колхозта эштер Уркуймаа, Карыноод, Чыдым, Севен, Молотов аттыг колхозта эштер Кашыкына, Бадь, Хорлуу болгаш оон-даа еске малчынар нийтинин малынын баш саны өстүрер, оок продуктулуун бедидер дээш үлегерлик ажилдап турарлар.

Ындыг болза-даа, партия райоому, райүүсүк болгаш ылангыя машина-трактор станциясы боттарынын ажылы СЭКП ТК-нын негелезинге дүүштүр ам-даа үндөзүн биле чаартындар тургузуп шыдаваан деп делегаттар хөй саныг чижектерин кирип, чиди-биле шүгүмчүдөөннер. сентябрь пленумунун соонда партия райоому болгаш райүүсүк ош саныг чаагай доктаалдарын, шийтпирлерин үндүрүп келген, а ол шийтпирлерин күссөдөзиде дээш ажилдавайн турар деп эш Одай-оол чугаалаан.

Сталин аттыг болгаш «Мурнакчы» колхозтарын он-он муң баш малы колхозтарын амыдыралчы төптөринде дыка ырак Мөнгүн-Тайга, Мөген-Бүренде таарымча чок бай-

далдыг кыштаглап турар. Ынчаарга районун болгаш ол колхозтарын удурткучулары, МТС-тин тускай эртемнигери ынаар барбайн, ында малчынар ортузунга ажил чоруптайн, черле малчынарнын амыдырал чуртталгазынче сагыш салбайн турар деп эш Назыты чугаалаан.

—СЭКП ТК-нын сентябрь пленумунун партия-политиктиг ажилды бодурулгенин шийтпирлик участкаларыныче чоокшуладырын, көдээ ажил-агынын удуртуду ээ-харыс-салга чок чорукту узуткаарын негезин. Ынчалза-даа бисте ол негелдени күссөтпейн турар,—деп «Тинделге» колхозтун даргазы эш Мөнгүн-оол чугаалаан.—Партия райоому колхозтарже чоруткан төлөкчилери, районун секретарылары бестин чүгле кандыг-бир кампания ажилдар дугайын сонугураар, а колхозтун амыдыралында перспективтиг айттырганын көдүрбөс, ылангыя мал ажылыны сагыш салбас чоруктар ам-даа үргүлчүлөп турар. Ынчаарга районун төлөкчилери айттырганын чүгле колхоз даргазы-биле шийтпирлээр, а партия организациязынын секретарын, коммунистерин, ажил-агынын участоктарын харылылаан эштерин тоовайн, олар-биле чугаалашпайн турар.

Партия райоому ажилдакчылары колхозтарга барганда боттарынын ажылын чүгле колхоз төвү-биле, эки дизел-машина чедип болур чоокку фермаларга баары-биле кызыгарлап турарынын, колхозтарын эртеней кыры-биле удуртуп турарын учурунда колхоз төвүндө ыракта турар фермалар, мал ажылынын ажилдакчылары, оларнын материалдыг болгаш культурулуг негелде керелдерин районун кичээнигине кирбейн турар. Оон түнелдинде колхозтарда малдын ажаалда чөмгөрүлгөзү багай, продуктулуу чавыс болуп турар. 1953 чылда нийтинин малынга чөм белеткээринин планын чүгле 70 хуу күссөткен, савандын, мякынын мал чөмине бурун бөлүп ажаап албаан, малга бир ай эки шынарлык каймактар тударынын планын чедип күссөтпезин, эрти каймактарын эки септеп чыгылаваан. Молотов аттыг, «Мурнакчы», «Тинделге» колхозтарда мал кыштагалдышынын дыка организис чок чоруп турар.

Колхозтарын организис, ажил-агы талазы-биле быжыгыларын херезин партия райоому болгаш эге организациялар боттарынын холунга быжык-биле албаан. Оон хараазы-биле көдээ ажил-агы артелини Уставын үрээр чорук ам-даа үргүлчүлөп турар. «Мурнакчы» колхозту даргалап турган Сундуй-оол, ында партия эге организациязынын

секретары Байыскылаң болгаш Хирлиг, анаа магазин эртелекчилеп турган Буяна-оол олар колхозтун хөй муң рубль түннуг ашка-хөрөгүнүн самчыгданнар. Молотов аттыг колхозтун ревизия комиссиязынын даргазы, парторганизация секретарынын оракакчызы Серен-Шимит колхозтун беш адын чидиргеш, оларын тывар азы төлээр дугайында хемчег албайн турар. Ында парторганизация секретары Кудерек нийти хуралды шийтпир чокка колхозтун алдан ажыг килограмм дүгүн, бир бестин бодунун туразы-биле чарыглаан, оон өртөө колхозка ам-даа эгитимейн турар.

Көдээ ажил-агынын удуртуду колхоз бүрүзүнүн ажылын тодаргайы-биле харылылар кылдыр райком секретары эш Пахабовту баштадыр тургускан инструкторлар бөлүү ам-даа херек кырында боттуу-биле ажилдап эгелөөзүн чорукту делегаттар шынгыш шүгүмчүлөэн.

МТС бодунун ажылын партиянын салып турар бедик негелдеринге чедир эле тургузарынга чүгле белеткенип, ам-даа «хөй тевишкенин» чавызында туруп турар. Колхозтарда агро-зоотехниктиг өөрелдигенин үш чыл хуусаалыг курстарын МТС-тин тускай эртемнигери удуртпайн, агро-зоотехниктиг билиглерин учур-дузанын колхозчуларга меделерип таныштырбайн турар. Колхозтарда барган тускай эртемнигери үнелиг саналдарын деткиринин улуу, колхозтар даргалары Кандан, Мөнгүн-оол ол тускай эртемнигери ажилдаарыга берелдиги байдалды кылмаал өзү-биле тургузуп турганнар.

МТС болгаш колхозтар чаксы тарылганы белеткенип, тракторлар болгаш көдээ ажил-агы машиналарынын септелгенин, үрезин арылаашкынын кончуг багай чорудуп турла, райком анаа эптежип турар. МТС-тин кол агроному Антонов районга келгеш, ий ай ажыг үенин иштинде районун амыдыралы-биле танжынып албайн, бодун ам-даа «чаа» киж кылдыр санап турар.

Сентябрь пленумунун төөгүдү шийтпирлерин колхозтарда агитастаар, пропагандалаар чорук, чон ортузунга политиктиг ажил амыдыралдан хоорук, хүн бүрүнүч практиктиг сорулгаларынан адыркы болуп турар. Чижээ, Сталин аттыг колхозта парторганизация секретары эш Бадаң тайгада тудуг ыякы белеткен турар 50 ажыг кижинин аразыга баргаш, «Күш-ажылын бодурукчүлүүн бедидер аргалар дугайында» беседа кылган. Ынчан эш Бадаң тудугжыларын ажилдап, чурттап турар байдалы-биле беседалы дүүштүрбейн эртеней номчулга

чоруткан. Бригадада күш-ажылын бодурукчүлүү кончуг куду: чүгле ийи балдыгыг, дөрт хирээлиг он киж хүнде 30 санныг ыш кезип белеткээр, оон арткан 40 ажыг киж ажил кылбайн анаа турар болган. Ол беседа бригадалын ажылынга чүнү-даа дузалавайн анаа хоозун чугаа болуп эрткен. Ындыг чижектиг фактыларын делегаттар чугаазынга хөйү-биле кириген болгаш чончун ортузунга политиктиг агитацияны чаа сорулгаларын деннелинге чедир көдүрерин чедип алыр дугайында райкомдан негезин.

Көдээ ажил-агынын удуртуду өзү барымдалаар, эртенейлээр, ажил-херекте перспектив чок чорукка төнчүнү салгаш, колхозтарын экономиказынче ханылап кирерин, перспективтиг айттырганын шийтпирлээрде колхозтарга боттуг дузаны көргүзөрин, удуртулганы болгаш партияны политиктиг ажилды ажил-агынын амгы эң шийтпирлик участкаларыныче, колхозтарын фермаларынче чоокшуладырын конференциянын делегаттары райкомдан, райүүсүккомдан, партия эге организацияларындан негезинер.

СЭКП ТК-нын сентябрь пленумунун доктаалында дүүштүр колхозтарын малынын, ылангыя продуктулуг малдын баш санын бүгү хемчег-биле өстүрер (мыйыстыг бола малдын 40 хуудан өзөөш эвези саар инектер болурун чоокку 2—3 чыл иштинде чедип алыр), 1954 чылда бир инектен ортумаа-биле 600 кг. сүтү саап, бир хойдан 2,1 кг дүктү кыргып алыр, саар инекти кыжыч-чайн тургузу азырап чөмгөрер, бызааларын түртүүрер-биле нелеринден чарар хемчелерин конференция айткан. Малдын быжыг чөм суурун тургузар төлөөдө, чангыс болгаш хөй чыл үнер ситеннерин бүгү колхозтарга тарып, ситен шөлдүг тарылга элчештирилгезин боттандырар, сиюс культуларын, кукурузанын, тарымал тоорукту, коноплодтарын, картофельди хөйү-биле тарып, колхозтарын сүтүг инек бүрүзүнге 5—6 тонна сиюсту салыр, ситен шөлүн сугтарар, чадан ыяштарын арыглап тургаш, оон шөлүн калбартыр, малдын чайгы, кыжы оларларын график, план өзүгээр ажылаар, 1954 чылда малдын чангыс ай 50 каймактарын колхозтарга тудар; чаксы тарылга хереглээр үрезинерин арыглаар, ылангыя картофель болгаш ногаа үрезинерин кыска хуусаада четчири-биле тыптынар, тракторларын болгаш көдээ ажил-агы машиналарын март 1-ини бетинде септеп доозар болгаш өске-даа практиктиг чугула хемчелдерин талазы-биле тодаргай доктаалды конференция хүлээп алган.

Областын партия конференциязынга баар делегаттарын конференция сонгаан.

Даштыкы Херектер Министрлеринин чөвүлел хуралын Берлинге чыылдырарынга

Даштыкы Херектер Министрлеринин чөвүлел хуралын чыылдырар дугайында айттырг талазы-биле Совет Чазактың декабрь 26-да нотазыга Франциянын, Англиянын болгаш АКШ-тын Чазактарынын дөмей уткалыг хары ноталарын ССР Эвилелдинин Даштыкы Херектер Министрствозу январь 1-де алган. Айттырган чазактар ол ноталарда Франциянын, Англиянын, АКШ-тын болгаш Совет Эвилелдинин Даштыкы Херектер Министрлеринин чөвүлел хуралын январь 25-те Берлинге чыылдырар деп Совет Чазактың санылы-биле чөпшээрэжип турарын илереткен, ол ышкаш чөвүлел хуралдын болур ужурулг бажынынын дугайында айттыргыны дөрт күрүнелерин Берлинге Дээди Комиссарларын төлөөлекчилеринин аразында дугуржуушкуну-биле шийтпирлээр турар ужурулуун дугайын ССРЭ-нин Германияда Дээди Комиссарына дынаткан деп чүвени Совет Чазак нотада база медээлеп турар.

Франциянын, Англиянын болгаш АКШ-тын Чазактарынын январь 1-де ноталарын Совет Чазактың алганын бадтыктап турар хары нотагын Франциянын, Англиянын болгаш АКШ-тын Москвада элчин черлеринче ССРЭ-нин Даштыкы Херектер Министрствозу январь 4-те чоруткан. Чөвүлел хуралдын болур ужурулг бажынынын дугайында айттыргыны дөрт күрүнелерин Берлинге Дээди Комиссарларын төлөөлекчилеринин аразында дугуржуушкуну-биле шийтпирлээр турар ужурулуун дугайын ССРЭ-нин Германияда Дээди Комиссарына дынаткан деп чүвени Совет Чазак нотада база медээлеп турар.

ХОЙЖУНУН АЛГАН ХҮЛЭЭЛГЕЗИ

Чаа-Хөл районда Ленин аттыг көдээ ажил-агы артелинде хойжу эш Дамба ажилдап, чурттап турар. Эш Дамба бодунун бүгү күш-ажылын мал ажылын өстүреринин херезине берген. Ол аныаандан бээр хөй кадарып өскөн.

Коллективтиг ажил-агы тургустуну эгелээр-билек эш Дамба колхозтун хойжузунга ажилдап кирген. Ол ажылынга дыка мергежилди, мал өстүреринин херезинге улуг салышкынын берип келген.

1952—1953 чылдарын улуг харлыг кыжындан болгаш мал чөм чөмөшпөс-даа болза, бодунга хамааржып турган бүгү хойларны менди кыш ажырган. Ол малды ажаап кадарып өстүреринин херезине ынакшылап, хойну кадарынын зоотехниктиг бөдүүн хемчелерин күссөдип турар. Эш Дамба кышкы үеле хойларын Кучун-Кураттын эки ордларына кадарып, оларны чөп ажыглап турар. Эш Дамба кыштагалдышынын эгелээр мурунда колхозтун зоотехниги-биле кышкы ордларын ай-айлап шы ажыгыларыннын планын тургускаш, эң эки ордлар-

ны анык болгаш кошкак күштүг малдарга тускайлаар.

Эш Дамбанын ордларын чөп ажыгылары-биле ап чорудуп турар техниктиг аргазы болза: хойларын эртен дүүн кезжээ хойлар ордларын черинге дүшкө чедир кадаргаш, чаа одарже шилчидер. Ол болза, оларын чөп ажыгыларынга база хойнуң эки чөп шийгээринге дузалаар. Малды ынаар ордларда январь айда малга немелде чөм чөм бөзүн өвөөдөр.

Малдын чаш төлүн доруктурарына кол кичээнигин салып турар. Чаш малды доруктурарда сула даганын хоюду берип турар. Эш Дамба эртен чылын төртүнгөн мал чөп төлүн бурун камгалап алган болгаш чедишкенин күш-ажылы-биле эш Дамба колхозчуларын ортузунга хүндүткелди чедип алган.

Эш Дамба 1954 чылдын кыжынында чангыс-лаа баш малды когарал чокка, бедик деннелиг кыш ажыгарын хүлээнип, эрестиг ажилдап турар.

М. ГЛЫБОЧКО.

128 хойдан 146 хураган

Кызыл районун «Баян-Хем» колхозунун хойжузу эш Манчакай 1950 чылдын сөөлүг үезинде колхозтан 252 баш хөй, өшкүнү кадарып өстүрер-биле хүлээп алган. Ол хөй, өшкүнү өстүрер талазы-биле кызымак, ак-сеткилдиг ажилдаш, 1953 чылда 617 баш чедир өстүргөн.

1953 чылда 128 баш төөрүү хойдан 146 баш хураганнарын, 59 баш төөрүү өшкүндө 86 баш анайларын менди доруктуруп алган. Үш чылдын дургузунда хөй, өшкүнү дүргөн өс-

түргөн-биле 1953 чылда 300 баш прт, сергени үскеш, тускай кадарчыга хүлээткен.

Эш Манчакай СЭКП ТК-нын сентябрь пленумунун доктаалына сорул кирип, нийтинин малын улам-улам өстүрер, оон уксазын экижидер дээш бедиктен хүлээлгелерин алгаш, Со чылын малдын чаш төлүн чангысты-даа чидирг чокка аларын шийтпирлээр.

Н. ДОРЖУ.

Көдээ ажил-агынын удуртулгазында эренгейлээшкенин узуткаар

Социалисттик көдээ ажил-агынын улам ынай хөгжүдеринге улуг программаны хүдээп алган СЭКП Төл Комитетинин сентябрь пленуму болгаш бээр дөрт айлар ажап турар. Бо аразында Би-Хем районун партия, совет организациялары көдээ ажил-агында хожудаашкынарнын узуткаар, колхозтарын организис, ажил-агы талазы-биле быжыглаар, оларын тускай эртемниг кадрлар-биле хандырар, МТС ажылын эде тургузар талазы-биле элээн чугула хемчелерин алган. Ынчалза-даа районун удуртуп организациялары Пленумун шийтпирин хуралдарга эртеней таныдылгалар, анаа азаашкынын хүлээлгелер-биле кызыгарлатынгаш, Пленумун шийтпирин амыдыралга боттандырарына холбашкан хүн-бүрүнүч организацияны ажылын утуп турарлар.

СЭКП райоому секретары эш Сорокин, район Сөведини күүсүк-мунун даргазы эш Хорлуг-оол болгаш районун еске-даа удуртуп ажилдакчылары партиянын болгаш чазактың ап чорудуп турар чугула хемчелерин дугайында чеже хуралдарга ораторжу сөстөр-биле ийдирге үмзөн дээр. Ынчаарга доктаал үндүрери, хүлээлге алары херектиг боттаганы ол эвес-ле болгаш.

ТЕХНИКАНЫ ЧӨП АЖЫГЛААР Би-Хемнин машина-трактор станциясы областа күчүлүг МТС-терин бирээни. МТС техника талазы-биле сөөлүг чылдарда эки хандыртынган, машина паркынын шөлү мурункузундан калбарган. Ындыг-лаа болза, ол таарымчалыг байдалды район организациялары чөп ажыглап шыдавайн турар.

Машина-трактор станциясы (директору эш Балабанов, парторгани-

зация секретары эш Савкин) колхозтарга ажилдап бээр керээлиг хүлээлгелерин күссөтпейн келген. Моон уламында 1953 көдээ ажил-агы чылдында район дыка четпес түнелдерлик болган. Хову ажилдарын, ылангыя агротехниктиг хемчелерин чавыс деннелиг чорутканындан тараа культуларарын дүждүгектардан ортумаа-биле 7—8 центнер азы планда көрдүнгенинин чүгле 50 хуузу болган. Мал чөм белеткээринин, чайгы кур чер андарылашынын планы күссөтпезин, а күска ажилыг андарылашынын планы чүгле 38,5 хуу күссөтпезин.

Фермаларда хөй күш кирер ажилдарын механизастаар айттыргы СЭКП райоому болгаш райүүсүк бодунун хуралдарында мынчага тургуспайн келгени шын эвес. Чүгле бо чылын ийи ферма механизастаарын чаа планнап турар. Хөй болгаш чангыс чылдыг ситенер, мал чөмине, сиюстаашкына культулар тарылгазы колхозтарда барык боттанмаан.

Тараа культуларарын четче эвес урдунган болгаш хынатымаан үрезинеринден ангыда чаксы хову ажилыга белеткел талазы-биле колхозтарда амга чедир кандыг-даа ажил эгелөөзүн. Район эртен чылын чүгле 49 гектар картофель тараан, а ажаалда чогундан дендин эвезш дүжүт алдынган. Амгы үеле колхозтарда шыжатынган картофель база ногаа үрезинерин чок, оңу тыварына хемчелер алдымайн турар.

Нийтинин мал ажылын болгаш чер ажылын сайырадырынга Коммунисттик партия болгаш Совет чазак техника-даа, кадрлар-даа талазы-биле бүгү-ле таарымчалыг байдалды хандырып берип турар. Ол бүгүнү чөп ажыглаар талазы-биле

партия-политиктиг болгаш партия-организаныг удуртулганы күштелдирер чугула.

МАЛ АЖЫЛЫНГА ХОЖУДААШКЫНАРЫН БОЛДУРБАС

Нийтинин мал ажылын хөгжүдеринге чедишкенин хамыктын мурунда быжыг чөм суурун тургузарындан кол хамааржыр. 1953 чылда район ситен белеткээринин планын нийтинин-биле 97,6 хуу, сиюс салырын чүгле 64 хуу күссөткен. Партиянын район комитетинде болгаш райүүсүккомунун чамдык мурнакчы ажил-агыларын чедишкенин негелде хөлгелетинер, тодаргай эвес удуртулгазынын түнелдинде «Өнөк» совхоз (директору эш Сметанина) ситен планын чүгле 43,7 хуу, сиюс салырын 4 хуу, Ленин аттыг колхоз (даргазы эш Мактар) ситен белеткээрин 55, 3 хуу күссөткен, а Кочетов аттыг колхозта байдал оон база-ла дээрелөөс.

Кышкы тураларда септелгелерин куду шынарлыг болуп турарын чугаалавааска бестин район чаа каймактар немей туралп планын ыракта күссөтпезин. «Искра», «Тинделге» болгаш Кочетов аттыг колхозтар мал кыштагалдышынын онза багай организастаан. Белеткетиңин мал чөмнерин камныг шын чарыгдарынын, оларны чөп ажыгыларын графика колхозтарда амга чедир четче тургустуунаан.

Мал ажылында бо бүгү өске-даа четпестер чүгле малдын баш санын өстүреринге эвес, харын оон продуктулуг чорун бедидеринге база шаптыктап турар. Район 1953 чылда мал өстүреринин күрүнө планы күссөтпезин. Оон кол чылдаганын удуртулганын кошканда. Төрүүр малдын нийтизи-биле 15 хуузу

кызыраан, чаш малдын 19 хуузу каражалыг болган. ылангыя «Искра» колхоз төртүнгөн бызааларыннын чүгле 60 хуузу, Кочетов аттыг колхоз 56 хуузу, а «Кызыл тараачын» колхоз хураганарыннын чүгле 49 хуузу камгалап алган. Малдын январь бүрү «чылдаганын» хораашкынарындан ангыда колхозтарыннын ишти хереглелдеринге бестин кашла айнын дургузунда 1080 ажыг баш малды чарыдаан.

Районун колхозтарында ылангыя сөөлүг чылдарда дыка хөй бодурукчу малдар алдынган, а уксаа экижиделгезинде чаартылгалыг онза илдерээшкенин көзүлбейн турар. Бодурукчу малдарын чөп ажыглап шыдавайн турар болгаш оларнын ажаалдазы багай. Ленин аттыг колхоз дол уксаалыг аскырын анаа-ла оор чылгызында кадып каан чорун, ындыг байдал районун кайыдаа колхозтарында бар. 1952 чылда бир инектен ортумаа-биле 796 литр сүт саап ал турган болза, 1953 чылда 603 литр чедир кудулаан, а хойдан 2,2 килограмм дүк кыргып алыр дээни чүгле 50 хуу күссөтпезин турар.

Мурнакчы малчынар районда хөй, «Кызыл тараачын» колхозтун саванчылары Коптева ортумаа-биле 1241 литр сүтү, Пестова — 1744 литрин сезон дургузунда бир инектен саап алган болгаш оон-даа өске. Ажаалда хайгааралды экижидер, мурнакчыларын дуржулгаларын непередир ажылды четпес чорудуп турар.

КАДР АЙТЫРЫН ЧУГУЛАГА КӨӨР

Партиянын кыгырынын өзүгээр тускай эртемниг дыка хөй кижидер районун машина-трактор станциязында ажилдап кирген. Гидромилиатораторун инженер база дебатинден өске кадр айттыгы МТС-те шийтпирлээр. Тускай эртем талазы-биле дээди болгаш ортумак билигтик ажилдакчылар бестин 17 киж бөр, олардан 11 киж сөн-

дугайында колхоз баштаар черинге (даргазы Гордеевке) чеже катан айттырг тургустуунаан дээр.

Кадр белеткээр айттыгыга Туранын көдээ ажил-агы школанынын ролу дыка улуг. 1953—1954 өөрелдиге чылдында районун колхозтары ачаа 6 киж өөрөдир тургаш, «Кызыл тараачын» өске чангыс-лаа колхоз киж бөрбөзүн. Школа-нын директору эш Цапкинни бо дугайын шынытканы болза:

—Бистин школавыска бо чылын өөреникчилер саны планындан ашкан, ыналза-даа Би-Хем районун колхозтары школага өөреникчилер чорутпаан. «Кызыл тараачын» колхозтун санаакчызы турган Балагашова барык улуг чүткүл-биле келген, оон хандырылга дугайында билдирешкенин колхоз даргазы эш Астафьев «бодунун күсели-биле өөренир» деп резолюция бижээни болган.

Кадр айттыгынын талазы-биле районда бо бүгү улуг четпестерни ылаваалаар база оңу дарый узуткаарына санал кириер сорулга-биле СЭКП райоому секретары эш Данилова айттыг тургузарга «...магат чок»—деп харылаан. Ол болза, четпестерин барын райком билди тура оңу узуткаарына шийтпирлик хемчелер албайн келгенин херечилеп турар. Амыдыралга холбашкан илеткелдер, лекциялар кончуг ховар, ылангыя колхоз даргаларын чөвүлел хуралдарын, оларга өөрелдигелерни организаставаан.

АГРО-ЗООТЕХНИКТИГ КУРСТАРЫН АЖЫЛЫН БОТТУГ УДУРТУР ХЕРЕК

Партиянын болгаш чазактың шийтпирин өзүгээр 1950 чылда колхозтарга болгаш совхозтарга бодурулгеге ажилдавышпаан, өөренир үш чыл хуусаалыг агро-зоотехниктиг курстар организастаанган. Социалисттик көдээ ажил-агынын улам ынай хөгжүдеринге ол курстарын ролу дыка улуг, Би-Хем райоо-

ЛЕКЦИЈАЛАРНЫ МАССАЖЕ

Политиктиг болгаш эртем билигдерин непередериниң Бүгү-эвилел нитилелиниң Танды районда салбырының кежигүннери эрткен чылды 11 айларында яны-бүрү темаларга 98 лекцияларны номчааннар. Лекцияларның хөйүн колхозтарнык мал, хову, тудуг бригадаларына, албан болгаш бұдүрүлгө черлеринге номчаан. Номчутунган лекцияларны 3826 кижни дынаан. Лекцияларнык идея-теоретиктиг деңгели бедээни, оларны районнуң амьдыралында түдүлдөр-биле холбаштырып турар апарганы, лекторларнык дылы дыкнакчыларга чедилгилер болуп турарын демдеглезе чогуур.

Нитилелдин элээн хөй кежигүннери лекция пропагандазының талазы-биле улуг дуржулганы чедип алганнар. Оларны лекциялары байлак материалдар-биле долдунган болгаш районнуң, колхозтуң амьдыралы-биле харылзаалыг болуп турар. Нитилелдин кежигүннери эштер Воробьев, Харченко, Волков, Михайлюк, Чистаева болгаш Карелина олар элээн хөй лекцияларны бедик шынарлыг номчааннар.

Нитилелдин район салбыры бодунуң составында көдээ ажил-агының тускай эртемнигерин, башкыларны, эмчилерни, инженер-техниктиг ажилдакчыларны болгаш партияжи-совет активти хаара тудуп турар.

Нитилелдин район салбырының ажилын идеякчилерди-биле баштаар чер районнуң культура бажынында доктаамал ажилдаар лекторийни (лекция номчуур черни) тургускан болгаш «Кызыл партизан», «Революциянык чалбыкы» колхозтар-биле көдээ ажил-агы темаларына лекцияларны номчуп турар талазы-биле керээлерин чарып алган.

Нитилелдин чамдык кежигүннери боттарының күжү-биле лекцияларны тургузар ажилды база боттандырганнар. Чижээлээрге, эш Михайлюк «Социализмден коммунизмге чоорту шилчиге дугайында», эш Козлова «Салгал эргезиниң дугайында», эш Харченко «Бешки беш чыл планы» коммунизм тургузушкунунуң чаа улуг базымы» болгаш оон-даа өске лекциялар чогааткан. Бижитинер лекциялар баштаар черин хуралдарына көрдүнген, эдилгелерин, немелделерин кылган сөөлүндө ам күштүг болуп чуруму доктаатып турган.

Нитилелдин кежигүннери көдээ клубтарга, номчулга бажынарына совет кижилеринк шыгараңгай чедишкинериниң дугайында, партиянык XIX съездиниң шиттирлериниң талазы-биле, көдээ ажил-агының муракчыларынк дуржулгаларының дугайында болгаш ол чергелер өске-даа фото-монтажтарны организастан турган.

Эрткен чылдын сөөлүг хүнеринде болуп эрткен өтчөт-сонгудалыг хуралга нитилелдин чыгыне болгаш

чаржыкчылар кежигүннери боттарының саналдарын берип, баштаар черинк ажилында бар турар четпестерин илередиң шүгүмчүлө, район салбырының ажилын экижидеринче уланган боттук саналдарын берип турганнар.

Лекциялар ам-даа эвээш номчутунуп турар. Чижээлээрге, көдээ ажил-агы артелиниң Уставының дугайында, колхозтарны организастан, ажил-агы талазы-биле быжыглар хемчеглер дугайында, марксчилениң теориянык айтырларының талазы-биле темаларга лекциялар ховар номчутунуп турар. Оон ылай шажынага удур пропаганда барык чорбайн турар. Чамдык номчутунган лекциялар куду деннедиг, амьдыралдан хоорук болуп тургулаан. Улуг четпестеринк бирээзи болза, тыва дылга лекциялар кончуг эвээш номчутунуп турары болур. Эрткен чылдын бүгү дургузунда тыва дылга чүглө 19 лекциялар номчутунганын чугаалаарга-ла четчир.

Район салбырының баштаар чери нитилелдин кежигүнү түрүзү лекциялар номчулганы кылып турарын чедип албаан. Оон уламында чамдык эштер лекция номчулганына шуут киришпээн ийикпе чыл дургузунда чангыс азы ийи удаа лекция номчулганы кылары-биле кызыгаарлатынып турар. Нитилелдин кежигүннери эштер Кукин (зоотехник), Никитин (Кочетов көдээ Советтинк даргазы), Маршанская (башкы), Мешкова (башкы), Нуждина (зоотехник) олар чангыс-даа лекция номчувааннар.

Нитилелдин район салбырының баштаар чери нитилелдин чыгыне кежигүннери-биле болгаш чаржыкчылар кежигүннери-биле ажилды четпес чоруктаанды, ол ышкаш лекция пропагандазына эртем болгаш дуржулга талазы-биле четтир мергежилдик кижилерин кириштирбей турганында үстүндө санатынган четпестер тытпып келгилээни чугаажок. Оон-биле чергелештир нитилелдик область салбырының талазында удуртулганын четпезин, эренгейи база демдеглээр керек.

Болуп эрткен өтчөт-сонгудалыг хурал нитилелдин район салбырының ажилының идеякчилегезинге идиң болган. Чижээлээрге, эрткен чылдын декабрь айык сөөлүг чартында 21 лекциялар, оон иштинде көдээ ажил-агы темаларына хамаарышкан 9 лекциялар номчутунган. Салбырың чорудар ажилың боттук планы бадылатынган, ол планда СЭКП ТК-ның сентябрь Пленумунуң шиттирлерин боттандыраар сорулгаже уланган лекцияларга улуг кичээңгей салдынып турар.

С. ТУШКОВ,

Нитилелдин район салбырының баштаар черинк даргазы.

колхозтарынга болгаш «Өөк» совхозка курстар ол чылын база өөренип эгелеш турган. Районнуң партия, совет, көдээ ажил-агы органиарының эренгей удуртулгаларының түнелинде ол чугула өөредилгелер 1—2 кытап кичээлээш-ле ажилын соксаткан, а 1952—1953 өөредилге чылында ул курстар мурунку чалчык аайы-биле баштайгы хүнеринде өөрениш-ле соксат турган.

Агро-зоотехниктиг курстарының ажилын СЭКП райкомунуң бюрору, райкүөскөм болгаш колхозтарда парторганизациялар багай удуртуп, боттарының хуралдарында-даа тургусуайн, ажилының ай планнарына-даа кирибейн келген. Амьдырада болушкуннарнык негелдизинге абадаттыр-гаш, партия райкому 1953 чылдын декабрь 24-те бюрорунга бо айтырыгны чугаалажыр уюрга таварышкан. Ыйчалза-даа бюро чүглө Бин-Хем МТС-тиң кол агроному эш Федеренконуң информациязы-биле кызыгаарлатынган, а эш Федеренко бо аразында агротехниктиг курстарың чангыс-даа кичээлинге олурушпаан, оон илереткен фактылары амьдыралдан хоорук, чүглө телефон дамчыштыр чыгдынган медээлер болган.

1953—1954 өөредилге чылының эгезинде нитизи-биле 136 дыннык чылдыг 15 кезек черге бөлүктөр улуг орайташкын-биле организастантынган турган, а чамдык «Кызыл сынды» ышкаш колхозтарда агро-зоотехниктиг курс мынчага чедир тургустунмаан. Фермаларда бөлүктөрнүк өөренер черлерин хандыраан, чырыкты, көргүзүп материалдары чок, кичээлдер лекциялар амьдыралдан хоорук база хелемечи чокка эртип турар. Анаа «Өөк» совхозтук Кошпай, Дуннуг, Чангыс-Ашта, Кочетов болгаш Ленин аттыг колхозтарда бөлүктөрнүк өөредилгези чижек болур.

Агро-зоотехниктиг өөредилге талазы-биле колхозчуларнык чөптүк негелделерин хандыраар керек. СЭКП

райкомунуң секретары эш Данилова баштаган инструкторлар бөлүгү, МТС-тиң кол агроному эш Федеренко, кол зоотехник эш Сычев, «Өөк» совхозтун агроному эш Ильин, зоотехник эш Сухойван оларнык ажилының стилин амьдыралга холбаштыр чартыры негетинип турар. Ол ышкаш район солуну (редактору эш Кулаков) өөредилгеге холбашкан материалдарын чырыдар, курстарнык ажилында четпестерин илередиң шүгүмчүлөдди ылангы агадан-даа шүгүмчүлөдди калбартыр, чоңунуң үнүңе дыннангыр болуру чугула. Бо талазы-биле район солунуну редакциязы дыкча четпестеринг ажилдап турар.

Районнуң көдээ ажил-агында хожудаашкынарнык уламчылавышан турарының кол чылдагааны организастан ажилдын куду денгелинде. СЭКП райкому болгаш райкүөскөм бо аразында дыкча хөй хуралдарын кылган. Көдээ Советтерге болгаш парторганизацияларга шиттирлер, айтышкынар номчуп таныжарындан харын эки чурумнуг папкаларына безин четкипейн баргылаар. Үндүрген шиттирлери күүселдеси дээш хыналда чок, удуртулга канцеляржы хевирдик болуп турар.

СЭКП Төп Комитетиниң сентябрь Пленумунуң төгүдүг шиттиринең холбаштыр районга перспективтиг чүңү кылып болурун, колхозтарнык экономиказын амьдыгаа чедир өөренип көрбейн турар. Агрозоветеринариянык чаа аргаларын ажыглаар, муракчыларнык дуржулгаларын калбартыр хемчеглер багай боттанып турар.

СЭКП Төп Комитетиниң сентябрь Пленумунуң шиттиринең үндөзүлөш, көдээ ажил-агыны улам ылай хөгжүдөр талазы-биле район организациялары боттарының ажилы дарый эле тургузары негетинип турар.

В. БАИР.

Ленинградтың модельдер бажыны Ленинград, Псков, Вологда, Новгород, Великолук, Калинин болгаш Архангель областарына болгаш артельеларына даараар хептеринк хевирлерин кылып турар.

Чурукта: чайгы платьениң чаа моделин көрүп турары. Чуруу Н. Науменков биле П. Фетодовтуу. СЭТА-ның Прессклишези.

Башкыларнык өөредилгезинче кичээңгей салыр

Башкыларнык өөредилгезинче кичээңгейи салыры, оларнык өөредилгезин шынаржылаары, ылангыя заочно өөренип турарларны бугу талазы-биле деткип дузаалаары чер-черин партия, совет, хөй-ниити органиарының чугула сорулгазы болур.

Бо талазы-биле ажилды Эрзин районда четпес чорудуп турар. Районнуң бүгү башкыларының иштинде заочно өөренип турар 30 ажык башкылар бар. Өөредилге чылының баштайгы айларында оларнык заочно өөредилгезиниң доктаамал ажилдарына база оон планын чайлаш чок күөседир дугайында Эрзин районозу (эргелекчизи эш Кражев) элээн чугула шиттирлерин болгаш дужаалдарына-даа үндүрген турган. Ыйчалзажок, оон үрө-түңнелдик боттанышыкыны амга чедир чок болуп турар. Чижээлээрге, бо эрткен чылдын октябрьдан декабрының төңчүзүңе чедир 6 катал консультацияларны район төвүңге эрттирер тургаш, оон чангыс-даа удаа орта чымдазы болуп көрбээни таан чөгенчиг.

Оон болур хүнерин тодаргай, доктаамал кылдыр чурумчуптаанындан район төвүңден ырак «Сталинск орук» болгаш «Коммунизмче орук» колхозтарда школа башкылары анаа келеш, кандыг-даа түнели чок, дедир ээл чанып турары хаая эвес.

А заочно өөренип турар башкылар бо дугайында хамаарышкан албан органиация черлеринге каш удаа негелдизин тургузуп келгенер. Ылангыя районнуң талзындан башкыларнык бөт өөредилгезинге боттук дузаны көргүспөй, өзү боттандырап берген программаның күүселдизин негээри-биле өйлежиң турар чорук шың эвес.

Оон-биле кады Кызылдың башкы үчилтешениң заочниктер салбыры бо районнуң заочно өөредилгезин башкыларынга база-ла кошкак дузадап келген. Заочниктерге курстар аайы-биле программалары болгаш хыналда ажилдарына амга чедир четпес чорудуп бербейн турар.

Мынчангаш районнуң башкы кадрларының политиктиг болгаш педагогиктиг билиглерин бедидер дээш база заочно өөредилгезин доктаамал ажилдарына боттук дузаны чедирлеринк хемчеглерин ап чорударын облонога болгаш районога сүмелезе чогуур.

К. КЫСТАМ.

Ак сеткилдиң бараан болуку

Улуг-Эмчи районнуң Киров аттыг колхозта эмчи салбырының эргелекчизи эш Биче-оол бодунуң кижизимээр хүлээлгезин эки күөседип турар.

Чүл дээрге, ол анаа ажилдап эгелезинден бээр аары кижилерин негеледе, хомудалыңга дыннангыр болуп, ылангыя чалаашкынарга үргүлчү беденин көргүзүп келген. Эш Биче-оол чүглө ажилдаар шагында эмнээр хүлээлгезин эки күөседип турар эвес, харын ажил шагында лашкаар хостуг үелерде көдээ чоңунд ортузунга яны-бүрү аарыларга баш удур демиселдин болгаш аргы-шеврини, культурун чуртталганын шың сагырының дугайында агитас-пропаганда ажилын идеякчи-биле чорудуп турар. Эмчи Биче-оолду бо ажилыңга кызымак чоруун чон мактап турар.

Д. ДАМДЫНЧАП.

Трактор үлетпүрү—көдээ ажил-агыга

П. ПАРФЕНОВ,

Машина тудуушкунунун министр-етвозуун трактор үлетпүрүңүк кол өргелелиниң начальниги.

Көдээ ажил-агының күчүлүг көпдүрүшкунунуң, талазы-биле СЭКП ТК-ның сентябрь Пленумунуң хүлээп алганы программаны боттандырынага чугула роль совет машинча тургучуларына, оон иштинде трактор үлетпүрүңүк ажилдакчыларына онаажып турар.

Бистиң көдээ ажил-агынык күчүлүг индустриалдык суурга даянып турар. Партиянык болгаш чазактык сагыш салышыкының ачызында бирги чергенин трактор үлетпүрү Совет Эвилелинде өскен. Баштайгы—Сталинградтың, Харьковтун болгаш Челябинскиниң трактор заводтары—дайын мурундагы беш чылдарда тургустунулаан. Чурттуң бүгү күженишкинерин даязынык чычашаварыңе уландырган Ада-чурттуң дайынының берге үезинде Алтай, Липецк болгаш Владимир трактор заводтарының тудуушкуну эгелээ. Трактор тудуушкунунуң суурун калбартыры дайын сөөлүңдө үеде база үргүлчүлөп турган. Белоруссиянык найсылалы—Минскиде чаа завод тургустунган, Харьковтун база Сталинградтың трактор заводтары катап тургустунулаан.

Трактор үлетпүрү техниктиг депшигениң оруу-биле улуг базымнарын кылып турар. Дайын мурундагы маркаларнык тракторларына бодаарга улам сайзырангай болгаш камалгалык, чаа тургузулгуч машиналары бұдүрүлгө кирген. Бұдүрүп үндүрүп турар тракторларнык хөй кезин керосин хөдөлдирикчелеринд маргылдаа чок артык күштүг дизельмоторлар-биле деритин.

Тракторлар бұдүрүлгезинин технологтуг чорудулгаларына эвээш эвес чаа чүдүлөр киртиңгеш, хөй күш үнер дык хөй ажилдарнык механизасташкыны боттандырган, металл болбазырадырының дүрген методтары неперээ.

Боттарының ажилының сан болгаш шынар талазы-биле көргүзүлгелерин экижидери дээш чарыкча трактор туужулары улуг чедишкинерин чедип алганнар. Чүглө сөөлүг үш чыл иштинде трактор үлетпүрүңүк күш-ажылың бұдүрүлгү 33 хуу өскөн, «ДТ—54» деп хевиринк машиналарының ботунези 20 хуу, «КД—35» деп машиналары—30 хуу, «Универсал» деп машиналары—19 хуу чийгезин.

Көдээ ажил-агында трактор паркына амгы үеде чедир чаа чогаалдылгалыг тракторлар немешкен. Дайын сөөлүңдөй чылдарда машина-трактор станциялары чүс-чүс муң тракторларны алганнар. Ындыг болза-даа, ол ам-даа четпес.

СЭКП ТК-ның сентябрь Пленуму көдээ ажил-агы машина тудуушкунунуң өске адырларының ажилдакчыларына ышкаш, трактор тудугуларының мурунга чаа улуг сорулгаларын салган. Бедик бұдүрүлгү техниканы машина-трактор станцияларына бээрин дыкча улгагытар апар. 1954 чылдан 1957 чылдын май 1-ге чедир 15 аът күжүңгө шилчидер чартык миллиондан эвээш эвес тракторларны көдээ ажил-агыга бұдүрүп үндүрерин СЭКП ТК-ның Пленумунуң доктаалында көрүп турар. Олуртуп тарыңы тракторларны бұдүрүлгезин бедик темпелер-биле калбартыр. Чоокку үштөн хөй эвес чылдар иштинде заводтар 250 муң тарып олуртуп тракторларны бээр ужураду. 1953 чылдын февраль 1-де көдээ ажил-агыга ындаг хевиринк машиналары 108 муң турганын деңгеле кылдыр көрүп болур.

Совет трактор туужулары көдээ ажил-агы бұдүрүлгезин көдүреринк бугу улустуң херзеге боттарынык чедишкиниң салышыкының кирир талазы-биле оларга дааскан харысалгалыг онаалданы алдар.

Куш ажилын хөгжүдеринче кичээңгей салыр

Куш бұрүзү сайзырангай куш-ажылдык болуун дээш колхозчулар онза кичээңгей салыры чугула. Чөөн-Хемчик районда инкубатор станциязы беш районнарнык колхозтарын доруктурган куш оолдары-биле хандыраар болгаш черле куш ажилын сайзырадырына улуг ужур-дузалыг чер болуп турар. Эрткен чылда инкубатор станциязы 11 муң куш оолдарын өстүрүп доруктургаш, Чөөн-Хемчик районнуң колхозтарына 5250 башты, ол районнуң чоңунга 1800 башты, Барың-Хемчик, Сүт-Хөл, Чаа-Хөл районнарнык колхозтарына 4100 башты саткан.

«ССРЭ-ниң көдээ ажил-агыны улам ылай хөгжүдөр хемчеглер дугайында» СЭКП Төп Комитетиниң сентябрь Пленумунуң доктаалын боттандыраар сорулга-биле 1954 чылда куш оолдарын өстүрер талазы-биле ажилдык белекелдин инкубатор станциязы амьдыгааштан чорудуп эгелээ. Колхоз бұрүзү тарылганың гектар бұрүзүңе чогуур хемчээл-биле четтир саныг азырал куштарлыг болур дээш сагыш салыры чугула.

Инкубатор станциязы (директору эш Лунецкий) бо чылын 130 муң куш оолдарын өстүрер планын. Ол өстүрген куш оолдары бұрүнү-биле колхозтарга саттынган турар. Инкубатор станциязы пландан ажыр 10 муң куш оолдарын өстүреш, ажилчынарга, албан-хаакчытарга садар дугайында хүлээлгө алган.

Районнуң колхозтары куш ажилын хөгжүдөр талазы-биле кошкак сагыш салып, четпес ажилдап келгенин айтыры чугула. Колхозтарнык хөй кезин нитиниң куштарынык азыралын, ажалгалзын экижитпейн, оларны эки шынарлыг, чылыг кажаалар-биле хандырабайн турган, оон чылдагааны-биле 1953 чылда колхозтар инкубатор станциязындан алган куш оолдарының барык-ла ден кезин когаралдыг болдурун. Чижээ, Ленин аттыг көдээ ажил-агы артели эрткен чылда инкубатор станциязындан 950 баш куш оолдарын алган, чүглө 480 баш куш оолдарын камгалат, улуг дагаалар кылдыр өстүрүп алган, а оон өскези яны-бүрү чылдагавнардан хорамча таварышкан.

«Октябрь 30 чылы» колхозтун

ажыл-агының чаа машиналарының массалык бұдүрүп үндүрүшкунуң 1954—1955 чылдарының дургузунда организастанар.

«Универсал» деп хевиринк тракторларын Владимир заводка бұдүрүп үндүрерин көвүдөдир деп план-биле көрдүнгөн чорук болза, оларны хову ажилына, андарылгага, илтиртээшкинге, культиацияга улам калбаа-биле непертерди арганы хандыраар. Ол тракторунуң дузазы-биле көвөң тарылгазын болгаш ажаап алышыкыны механизасташкыны сорулгазы шиттирлетинген.

Олуртуп тарыңы тракторлар-биле агрегаттажып ажилдарына хергелээр көдээ ажил-агы машиналарының чаа серияларын чоокку чылдар иштинде тургускан турар. Ол болза, картофельди болгаш ногааларны тарырының база ажаап алырының талазы-биле ажилдарны механизасташкыны денгелин бедидер арганы бээр.

Трактор туужулары болза, өзүп турар сорулгаларны үлетерлик күөседир дээш бугу күштерин болгаш энергиязын салыр хүлээлгелиң. Борта хамыктың мурунда ам-даа ажилатынмайн турар курлавырларны ажилдаа кирирер, бұдүрүлгелерин ажилында четпестерин узуткаары эргежок чугула. Ындыг четпестерге бұдүрүлгениң үрей кылышыкынар, заводтарда дузаалар участоктарың кошкак механизасташкыны, бар турар дерилгелерин четпес эвес ажилдары хамааржыр. Трактор заводтарының ажилдакчыларының хөй кезин график өзүгаар машиналар бұдүрүп үндүрерин үлетерлик ажилын ам-даа чедип албааннар. Бұдүрүлгениң үзүктөл чок калбарышыкыны хандыраар төлтүдс, бедик мергежилдик кадрлар белекчээрин күштелдирер.

Харьковтук тракторнуң этпеп кылдыр заводунуң коллективни бұдүрүлгениң иштиги курлавырларын мобилизастанарың эки үлегерин көргүзүп турар. «ХТЗ—7» деп олуртуп тарыңы тракторлар бұдүрүп үндүрер талазы-биле онаалданы сентябрыдан эгелеп ул бұдүрүлгеге чартык катал улугтурган, а ыңчаарга 1954 чылда машиналар бұдүрүлгезин ийи катал көвүдөдир. Бо бұдүрүлгеге тракторлар бұдүрүп үндүреринк темпелерин бедилеринге чедирине «ХТЗ—7» деп марканык машиналарының кезектерин белекчеп үндүрүп турар.

Харьковтук трактор заводунуң коллектив иделкейлик дузалал турар. Тракторлар кезектерин дүрген элээр чоруун чогаалдыгыны болгаш технологтуг хемчеглеринк дузазы-биле эвээжидип ап болурун аргалары бисте барып дуржулга бадыткап турар. Бо талазы-биле ажилды бугу заводтарда чорудуп турар. Конструкторларнык хүлээлгезин болза, көдээ ажил-агының механизасташкыны шүгүмчүлөдди саналдарына дыннангыр болуру, оларнык саналдарын база сүмелери кичээңгейлик өөренип көрүп болур.

СЭКП ТК-ның сентябрь Пленуму болза, тракторларга болгаш көдээ ажил-агы машиналарына артык кезектер бұдүрүлгезиниң улуг хожудаашкыны канчап-даа турбас ужурулуг деп санаан. Оларнык бұдүрүп үндүрүшкунуң дыкча калбартыр, шынарын экижидер болгаш ботунезин чингидер апар. Чоокку каш чылдыр иштинде ажилдап турар заводтарга артык кезектер бұдүрүлгезиниң талазы-биле күчүлөр дыкча улгаткан турар. Чаа улуг-улуг туссайгытынган бұдүрүлгелерин турары көрдүнгөн.

Совет трактор туужулары амгы үениң бирги чергениң техниказы-биле социалистик көдээ ажил-агыны хандыраар дээш бугу күштерин болгаш энергиязын салыраар.

Баштаар чери куш ажилын хөгжүдөр дугайында боттук ажил чорутпаан болгаш ол херекке колхозчуларнык идеякчи көдүрбээ. Ол колхоз эрткен чылын инкубатор станциязындан алган 875 дагаа оолдарындан чүглө 414 башты өстүрер. Ол ышкаш «Искра», «Кызыл тараачын», «Большевик» колхозтарда куш ажилының талазы-биле бадал үстүңдө айтынган колхозтардан дээрдевес.

Сорулга болза, колхоз бұрүзү куш ажилын хөгжүдөр дээш тодаргай хемчеглерин алыр болгаш куш ажилын үнелес чорукту узуткаарында. Колхозтар баштаар черлерин нитиниң куш ажилын өстүрер тускай кижилерин тургузарын, куштарны чөмчөр-биле үргүлчү хандыраар болгаш оларга эки деритинген чылыг, чырык кажааларны тударын чедип алыр керек. Куштарны өстүрер, оларны ажаалгазын экижидер болгаш оран-турлаан кандыг бадалдыг тургузар дугайында көдээ ажил-агының тускай эртемнигерин колхозтарнык куш ажаакчыларына боттук дузаны чедирер.

Д. СЮРЮН-ООД.

УЛУС ДЕМОКРАТИЯЗЫНЫҢ ЧУРТТАРЫНДА

Польшаның найсылалының катап тургузуушкуну

ВАРШАВА. Польшаның парлалга агентилелинің дамчыдып турары болза:

1948 чылда Польшаның катышкан ажилчы партиязының (ПКАП) бирги съездинин бүдүүзүндө «Восток—Запад» деп магистральдык тудугуларының коллектив Польшаның найсылалында бир дугаар капитал тудушкуну—Силезск—Домбровск көвүрүүнүң кол ажилдарынуу хуусаа бетинде күүседириниң дугайың медээлэннер. Эрткен беш чылдын тургузууда Варшавага «Восток—Запад» магистральды ажыгала киирген, Кови, Свят кудумчулар катап тургустунган, Кракоск чанында Маршалковскиниң чуртталга району тутунган, Держинский атыг шөлдү эде чаарткан, «Север—

Юг» деп магистраль бирги ээлчегде тутунган.

Жераниде чийк автомобильдерниң заводу ажыгала кирген, чаа дерилгелер-биле хандыртылган электротехника заводу, тудуг машиналарының заводу, дааранылга фабриказы ажылап турар.

1954 чылдын январь 16-да ажытынар ПКАП-нин II съездининиң төлөзлери эрткен беш чылдын тургузууда Муранув, Мирув, Охота, Прага деп чаа районнарыг апарган, барык-ла миллион чурттакчылыг Варшаваг чыгырлар.

9 чыл мурунда шуут бузунду кылдыр үредетирген Варшава коорайда, ам чангыс-даа чурттакчы дайын мурунда турганындан улуг чуртталга шөлдүг болуп турар. (СЭТА).

1953 чылда Моол Арат Республиканың чедишикиннери

УЛАН-БАТОР. 1953 чылда Моол Арат Республиканың улус ажилчынының бүгү адырларында дыка улуг чедишикиннер чеди алдыган. МАР-ның үлетпүрү чаа-чаа чедишикиннери чеди алган. Эрткен чылдын бүдүрүлгө планын 300 ажыг бүдүрүлгөлөр ажыг күүсеткенер. Чижээ, Улан-Баторнуң энергокомбинаты бүдүрүлгө планын 107 хуу, Хатхалдың дүк кылар фабриказы—109,7 хуу, дөрткү болгаш бирги устывнш артелдери—120 болгаш 118 хуу, үлетпүр комбинатының идик кылар фабриказы—104,3 хуу, Налайха уургайының № 14 шахтазы—101,2 хуу күүсеткен. Даг үлетпүрүнүң тудуг материалдарының бүдүрүлгөлери болгаш өске-даа черлер 1953 чылдың планнарын дыка ажыг күүсеткенер.

1953 чылда харылааның бүдүрүлгөлери эки ажыгдалган. Харылаачылар найсылалдан 1800 ки-

лометр ырак турар чурттуң барын талакы районнары Улан-Батор-биле харылаштырып, Кобдо коорайдан Цаганур чедир телеграф шугумун шөйгөн, Улан-Баторда автоматтыг телефон станциязының монтажын дооскан болгаш ажыгдалга киирген.

Моол Арат Республиканың экономиказының кол адыры—мал ажылының хөгжүлдениңге ол ышкаш дыка чедишикиннери эрткен чылын моол ажылы чоңнар чеди алган. Малдың саны үзүктөл чокка өскөн.

Чуртка хову болгаш чогаа ажилдары элэн сайзыраан. Бо адырын куруениң ажил-агыг черлери (госхозтар) чорудуп турар. Госхозтарның тарылга шөлү 15,8 хуу улгаткан, а оон дүжүттү—14,6 хуу бедээни. Ногаалар шөлү эрткен чылын 89,2 хуу улгаткан.

(СЭТА).

КУДР-ның улус ажил-агыының катап тургузуушкуну

ПХЕНЬЯН. Корей Улус-Демократтыг Республиканың аар үлетпүр министри Ким Ду Сам Корейниң улус ажил-агыының катап тургузуушкунуң талазы-биле ажилдарының беш айларының түнелдериниң дугайында СЭТА-ның корреспондентизи-биле беседазына чугаалааны болза:

Корейниң ажилчы чоңнары бүдүрүлгелериниң эң дүңгөн катап тургузуушкуну болгаш чаа бүдүрүлгелериниң тудушкуну дээш кызымаккай демисежип турар. Чоокку чылдарда бис, дайын мурунда турган чүүлдерини чүгле катап тургузар ужуруг эвес бис, харын бүдүн-бүдүн чаа бүдүрүлгелерни тудуп, оларны амгы үениң эң-не болбаазарындай дерилгелери-биле дерип тургузар бис.

Эрткен тайбың беш айлар болза, бо чылын чорудар катап тургузуушкуну ажилдарының чер болганда калбак белеткелениң айлары болган. Тудугларның планнарын чогаалдып кылган, бүдүрүлгелериниң девискээрлерин аштап-арылаан болгаш бажынарның капитал септелгезин эгелзэн. Ооң-биле кады бистин министрствостун чамдык бүдүрүлгелери бүдүн-бүдүн уастоктарына катап тургускан, ол черлер ам продукцияны берип турар. Чижээ, кан шукур завод тайбыңдылганы кылганың соонда, 55 хонук эрткенде дайын сөөлүндеги баштайгы каны берген. Ам мында электри күжү-биле элдерип ийги суугу катап тургустунуп турар.

Амгы үеде чуртта хөмүр даш тывыгы дайын үезиндеги деңгел-биле аларга, ийи катап улгаткан. Язы-бүрү уургайларың тывыжы үргүлчү өзүп турар. Ылангыя ажил-

дарнык механизациязынче болгаш чаа черлериниң ажилчыныкынарың кичээңей салдыны турар. Республиканың улус ажил-агыының катап тургузуушкунуң болгаш улус ажил-агыының үезинде чугула металлургия заводтарының катап тургузуушкуну-биле кады элзэн каш машина тудушкунуң бүдүрүлгөлери тутунган турар. Ооң иштинде чуртта бир дугааргы автомобиль заводу бар. Ол 1957 чылда ажыгдалга кирер. Ам машина тудушкунуң заводуңуң тудушкуну чедишикинниң чоруу турар.

Корейниң улус ажил-агыың дүңгөн катап тургузарына Совет Эвилелиниң, улусчу Кыдаттың болгаш улус демократиязының чурттарының биске көргүзүп турар улуг дузаламчызы шийтирилг ужуру-дузаламчы болуп турар.

Дыка хөй бүдүрүлгелерде ол чурттарың чорутканы станоктар, яны-бүрү дерилгелер болгаш техниктиг материалдар кээп эгелзэн.

Ким Ду Самның бодунуң чугаазының төнчүзүндө чугаалааны болза: америк агрессорлар бистин чурттууска аар балгыны чедиргенер. Дайындан үрелген улус ажил-агыың катап тургузарына дыка хөй күш болгаш эвээш эвес үе негетинип турар. Ынчалза-даа, Корей Улус-Демократтыг Республиканың чазаанга удуртурган корей, улус Совет Эвилелиниң, Кыдат Улус Республикаының болгаш улус демократиязының чурттарының акы-думча дузаламчызы-биле ол улуг сорулганы чедишикинниң күүседип шыдаарына долу идегелди.

(СЭТА).

Патет-Лаонуң Улустуң хосталга армиязының дайын чорудулгазы

ШАНХАЙ. Вьетнамның информация агентилелиниң чери Патет-Лаонуң удурланышкыны чазаның чарлааны тускай дыңнадыгы дамчыткан. Сөөлү үениң дургузунда Лаонуң улустуң хосталга армиязы француз эжелекчилерге удур шавар халдашкыны чорудулгаларны күш-тедиргенин ында чугаалап турар. Патет-Лаонуң улустуң хосталга армиязының кезектери чоокта чаа Таек хоорайны (Патет-Лаонуң төп кезенде) ээле алганнар. Ол шавар халдашкыны түнелинде Сонгу Патет-Лаога турган француз

колониалдыг шериглер Муруну Патет-Лаога турган шериглерден үзө кирдириккен.

3 хүн үргүлчүлзүн тудушкуннарының түнелинде Патет-Лаонуң улустуң хосталга армиязы 2200 дайын солдаттары болгаш офицерлерини узуаткан, хөй санныг боо-чепсекти эжелеп алганнар. Лаонуң улустуң хосталга армиязының шериглери Такектан дедирлеп чоруткан дайызының соон сүрүп үргүлчүлзүн турар.

(СЭТА).

Скандинавияның улустары империалистерниң эжелекчи планнарынга удур

Империалистерниң эжелекчи хөдөлүшкүннереңге болгаш планнарынга удур улустуң таарзынас чоруунуң база удурланышкынының өзүп турарының дугайын чугаалап турар хөй санныг фактылар Скандинавия чурттарының хөй-нитти политиктиг амьдыралында сөөлгү үеде илереп турар. Сонгу Европага атлантика базалары дээр черлерини калбартыр болгаш анаа «атлантика», тодаргайлаарга америк чепсектиг күштерини мөңүнээр деп АКШ-тың чагырыкчы бөлүктөрүнн негелдерин Скандинавияда болушкуннар бадыткап болуп.

Сонгу-атлантика блогууң америк удурткучулары Дания биле Норвегияны девискээринге чүгле шериг-агаар база шериг-далай базалары тургусканынга ам-даа ханмай турар дээрзи калбаа-биле билдингир. Амгы үеде ол чурттары бодунуң шериглери-биле эжелээр, тодаргайлаарга Исландия биле Гренландияны ээлеп алганы ышкаш Данияны болгаш Норвегияны эжелеп-чагыраары күзеп турарлар. Ооң-биле чергелештир океан ындының империалистери Швецияны бодунуң шериг плацдармы кылдыр хуулдуруп, ооңу сонгу-атлантика блогууң кирерин чедиш алыр дээн орадал-жышкыны соксатпайн турарлар. Америк генералдарың көрүп турары-биле аларга, Чөөн Европаның чурттарыга удур дайын чорудулгаларына Швецияны девискээри «бирги черениң аргазын» бээр деп «Нью-Йорк геральд трибуна» солун бижзэн.

Ынчалза-даа Скандинавияның улустары тайбының дайызынарының планнарынга улам-на шийтирили-биле удурланып турар. Ол болза, 1953 чылдын сентябрь 22-де болуп эрткен Дания парламент согулдалары-биле холбаштыр тодаргай илергелетинген.

Сонгула мурунуң демиселиниң кол чүүлү болза, даштыкы политиканың айтырыгы-биле болгаш хамыктын мурунда даштыкы шериг базаларын Данияга тургузар айтырыгы холбашкан. Консервативтиг партияның болгаш «барын эвилелдин» чазак составында кирген төлөзлери даштыкы шериглери чуртка тургузар дугайында америк негелдерини Дания хандыгар ужуруг деп ажы-биле меделгезинер. Чурттуң социал депшилгези болгаш тайбың хөгжүлдөз, хамаарышпас чоруу дээш үргүлчү демисежип турар Коммунисттиг партия болгаш радикалдарың партиязы Данияга даштыкы шериг кирериниң планын буруу шаап турарың ажы-биле меделгез, оларга удур шийтирили-биле демисежип турарлар. Социал-демократтыг партияны болгаш «Венстре» деп дани партияны удурткучулары чоңуң хөөнүн өөренип, Сонгу чүкте америк планга удур ажы-биле хөдөлүп турган мурундагы тактиказын өскөрткөнер. Олар чажыт уткалыг тодаргай эвес декларациялары таратканнар, ынчалза-даа Данияга даштыкы шериг күштерин тургузарына удурланып турарлар. Ынчангаш Данияны девискээринге даштыкы шериглери тургузар бе, тургуспас бе деп айтырыг сонгула мурунуң кампаниязының үезинде салдыган. Анаа чоңуң хөй кезин шийтирили-биле «чок» деп харылааннар. Даштыкы шериглери чуртка тургузарына дур туржуп турар дөрт партиялар итизиз-биле 1,700 муң бадлаашкыны алган, а америк эжелетге бараан болган ийи партиялар дөңгүл-ле 440 муң бадлаашкыны

алган. Америк агрессорларның планы дани улустун хөй нуруузу буруу шаап турар дээринге моон өске барымдааларың херээ бар бе?! Ол планнарга норвег улус улам-на шынгыг удурланып турар. Норвегияга 1953 чылдын октябрь 12-де болуп эрткен парламент согулдалары белеткел кампаниязы база-ла Данияга болган согулда мурунуң кампаниязы ышкаш даштыкы политиканың айтырымын бирги черге тургускан. Ол айтырыгының иштинден кол чүве болза, норвег шериг базаларын база-ла даштыкы шериглерге тылсыр дугайы болгаш Норвегияны иштики болгаш даштыкы политиказын шийтирилээрине даштыкыдан киржир арганы бээр-биле норвег конституцияны өскөртүп дугайы болуп турар. Чагырыкчы лагериниң бүгү-ле партияларың программалары ол айтырыгны ыштавай оюп эрттирип, норвег девискээрин эжелекчи сорулгага ажыгдаларыга удур чүгле чагынчак баддал-биле чугаалап турарлар.

Норвегияга согулда мурунуң хуралдары дүрүм өзүгаар ук чуртту америк империалистериниң чагыраарыга удур, Норвегия болу тускай политиканы чорудары дээш демиселдин лозунуларының адаа-биле эрткен. Шапкың сорулга-биле Норвегияны чүгле депшилгези хөй-нитти ажилдакчылары эвес, харын чагырыкчы бөлүктөрүнн киржикчилери оларның чуртун атлантика политиканы кылдыг буурашкына өккөп болурун билип эгелей берген. Чоокта чаа норвег «Венстре» деп партияны удурткучу Рейселлан Норвегияны иштики политиканы өскөрттирин негешпаан, ооң-биле чергелештир ол политиканы Вашингтон биле Лондонга шийтирилтербезин айтып чүве чугаалаан. Эске база бир көсүк норвег ажилдакчы, мурунда премьер-министр чоран Хорсфюрд болза, норвег куруениң политиказын даштыкыны киржилгезин-биле шийтирилээр болдулар дугайында саналга удурланышпаан, мынча дээн: «дуржулганың көргүзүп турары болза, чурт кызыгаарың дашкаал туруп турар кандыг-даа органга эрге-чагырганы берип болбас. Норвегияга ынкпе, ооң тайбынга ынакшылдыг кожаларыга удур улгаан үгер-боолар ооң түнелди болуп болур».

Америк айтышыкыга чагыртып политиканы Скандинавия чурттарына айымдыны билип көөр чорук Швецияда улам-на илереп турар. Швецияны сонгу-атлантика блогууңа кир тыртып аларының орадалжышкынынарыга удур Скандинавияны өске-даа чурттарының ол блокка киржир чорууна удурланган үнер чүгле хөй санныг масса-лыг хуралдарга болгаш демократтыг парлалгага эвес, харын-даа ол ышкаш Швецияны парламентаризин иштинден болгаш чүгле компартияны төлөзүлчүлериң эвес, харын-даа чагырыкчы лагериниң партияларының, ооң иштинде социал-демократтыг партияны элзэн каш төлөзүлчүлериң аскандан үнүп турар. Чоокта чаа социал-демократ Брантинг парламентке чүве чугаалааш; сонгу-атлантика блогууң Данияны болгаш Норвегияны киргениниң саялдарындан «сонгу-чүкте нинти байдал дорайтаан» деп чугаалаан. Ооң-биле кады Брантинг Швецияны сонгу-атлантика блогууңа кирериниң планын шийтирили-биле буруу шаап көргөн. Швецияны солуннарының арынармыдан ындыг меделгелерини улам-на хөйү-биле номчуп болур. «Моргон-тид-

инген» болгаш «Стокгольм-тиндинген» деп солуннар Норвегияга болгаш Данияга даштыкы базаларын тургузарының планнарын буруу шаап турар чүүлдерин хөй удаа парлааннар. Сонгу-атлантика блогууң удурткучуларының негелделерин хандырар чорук болза, «Данияны болгаш Норвегияны айыл чок чоруктарына деткимче болурудаа хирелиг-ле, эң-не шын чорук дээрге, боттарының девискээрлеринге даштыкы шериг базаларын тургузарындан ойталаары болуп турар» деп «Стокгольм-тиндинген» солун бижзэн.

Тайбының дайызынының хемчеглеринге болгаш планнарынга Скандинавияда өзүп турар удурланышкыны дугайын Барын Германияда болушкуннары Швецияны, Данияны болгаш Норвегияны хөй-нитизиниң канчаар көрүп турарындан база-ла көстүп турар.

Барын Германияны парламентаризинге согулдаларың муруну чарында сурагыл дани болгаш норвег хөй-нитти ажилдакчыларың меделгели Данияга, Норвегияга, Швецияга парлаан. Герман айтырыгын тайбың болгаш демократтыг арга-биле шийтирилээринге эрге-жок чугулазын ында меделгезин турган. Скандинав чурттары болза, Германия чангыс-ай, тайбынга ынакшылдыг болгаш демократтыг күрүне болурун улуу-биле күзеп турар деп ында база меделгезин. АКШ-тың агрессия бөлүктөрүнн бүгү талаарлыг деткимчезин ап турар Аденауэрниң бөлү Барын Германияны эрге-чагыргазына ам-даа 4 чылдарда артып калган деп чүве билдинип келирге, Скандинавияны чурттарына дүвүрзенини үнери чангылаң үнгөн. Барын Германияда согулдаларың түнелдери болза, скандинав чурттарыга ажыктыг деп ыччар көргүзүп дээш консервативтиг партияны кылган орадалжышкынынары швед социал-демократтарың төп органы «Моргон-тиндинген» солун буруу шаап бижзэн. Солунуң бижзени болза, Аденауэрниң «тиилгези» дээрге, Германияны сонгу талазында кожаларына база чаа ядаралдар-биле кыжанып турар Барын Германияда өжээргек күштерин күштелинишкин ол болур. Данияны болгаш Норвегияны амгы үеде депшилгези эвес болуп турар солуннарың чамдыкы безин боин согулдаларының түнелдерин база-ла шап мылдыг хевир-биле бижип турган. Герман айтырыгың талазы-биле америк реакционерлериң чорудуп турар политиканың скандинав улустарының удурланышкыны илеретинген дээрзи чигинип чок.

Чөөн-чүкте болушкуну скандинав чурттарының канчаар көрүп турар дугайында Катышкан Нащиялар Организациязына Корей талазы-биле политиктиг конференцияны составының айтырымын чугаалааш көрүп турда, Швецияны болгаш Норвегияны төлөзлери америк саналга удур бадлаан дээрзин чугаалаарга-ла четчир.

Улустарың эрге-ажыктарына америк империалисттиг бөлүктөрүнн агрессия планнарың хоралды улам-на хөй кижилерге билдингир болуп бар чыдар. Ооң херечизиниң бирээзи—америк реакцияны планнарыга удурланышкының Скандинавияда улам-на өзүп турары болур.

П. РЫСАКОВ.

Барын Германияда шериг белеткелдери

БЕРЛИН. «Айыл чок чоруктун айтырыгының талазы-биле федералдыг чазактың төлөзүлчүлериң дээр, херек кырында Аденауэрниң чазаның шериг министри болуп турар Теодор Бланктың меделгели барымдалаш, Барын Берлинниң «Берлинер моргенпост» солунунун бижип турары болза: ол «ведомствонун белеткел ажылы» доозулган болгаш немец чепсектиг күштерини кандыг-даа үеде тургузуп эгелзээр беле болуп турар. Амгы үеде «Бланктың ведомствозу эки-турачылар» дээрлерин дугайында хоойлуну белеткээр. Ол «эки-турачылар», Барын Германияны келир үедеги чартык миллион кижилг армиязының үнденин болур ужуруг» болгаш ол «ведомствода» шериг хүлээлгезиниң дугайында хоойлуну беле төлөвилели бар болуп турары ол солун дыңнадып турар.

(СЭТА).

Англи школарда аар берге байдал

ЛОНДОН. Англияның школарының дыка хөй бажынары шагда-ла эргижирээр болгаш ажыгдалган үнүп турар. Школарда башкылар чедишпей турар.

1925 чылда-ла ажыгдалган үнгөн деп санаан 600 ажыг школа бажынары ам ажыгдалган турар апарган. Ажыгдалган үнгөн школа бажынарының саны эрткен 28 чылдарың дургузунда база өскөн.

Глазго хоорайның муниципалдыг чөвүлелиниң кезигүүнү Аллан Янгың чугаалап турары өзүгаар алырга, сөөлүгү ыкларды дургузунда эге школада өөреникчи бүрүзүңе чарыгдаллар 28 хуу, а ортумак школада өөреникчи бүрүзүңе чарыгдаллар 12,5 хуу кызырлан.

(СЭТА).

АКШ Индий-Кыдатче чепсек чорудуп турар

ВАНГКОК. «Лакмыан» солунуң меделеп турары өзүгаар алырга, Индий-Кыдатта француз шериглерге шериг дузаламчызы көргүзери биле Катышкан Штаттар Тайланд таварты реактивтиг 20 самолёттары чорудар. Солунуң бижип турары болза, амгы үеде француз эрге-чагыргалар ол самолёттары хүлзеп алыр аэродромнарың тудуун Хансада болгаш Сайгонда белеткеп турар.

(СЭТА).

АКШ-та лээди өөредилге черлериниң доозуп үвүкчүлөрүнн санының кызырлышыкы

НЬЮ-ИОРК. Юнайтед Пресс агентилелиниң Вашингтонда корреспондентизиниң меделеп турары өзүгаар алырга, 1951—1952 өөредилге чылыга деңгезге, 1952—1953 өөредилге чылында АКШ-тың дээди өөредилге черлерин доозуп үнгеннериниң саны 30 муң кичи чедир кызырлан деп чырыдышкыны айтырыгының талазы-биле эргелел меделзэн.

(СЭТА).

ШЫДЫРАА

Шыдыраа талазы-биле делегейниң бирги чери дээш

Шыдыраа талазы-биле делегейниң бирги чери дээш ээлчеглиг маргылдааны эрттирерин Совет Эвилелиниң шыдыраа секциязына Бүгү-делегейниң шыдыраа федерациязы дааскан. Делегей чемпиону грессмейстер В. Ботвинниң Швейцарияга болган Бүгү-делегейниң шыдыраа маргылдааны тилекчизи грессмейстер В. Смыслов-биле ужуражыр. Бүгү-делегейниң шыдыраа федерациязыны бадлааны шыдыраа талазы-биле делегейниң бирги чери дээш маргылдааны эрттирерин дүрүмнениң өзүгаар ук маргылдааны 24 катап салар.

Бо маргылдааны Москвага 1954 чылдын март 16-дан май 11-ге чедир эрттирер деп шийтирилген.

(СЭТА).

ССРЭ-ниң 21 дугаар шыдыраа чемпионаты

ССРЭ-ниң Кадык камгалал министрствозунуң Куш-культура болгаш спорт талазы-биле Кол эргеледи СССРЭ-ниң 21 дугаар шыдыраа чемпионатын эрттирер дугайында шийтирери үндүргөн.

Чемпионаттың ажыдышкыны 1954 чылдын январь 7-де Киевке болур. Маргылдаага киржирлер болза: грессмейстерлер Ю. Авербах (Москва), Е. Геллер (Одесса), А. Лилянталь (Москва), Т. Петросян (Москва), В. Рагозин (Москва), М. Тайманов (Ленинград), С. Флор (Москва) болгаш спорт мастерлери А. Банник (Киев), Г. Борисенко (Ленинград), В. Бывшев (Ленинград), Г. Ильинский (Свердловск), В. Корчой (Ленинград), И. Лившин (Москва), Г. Лисичин (Ленинград), Р. Нежметдинов (Казань), А. Сокольский (Минск), А. Сузгин (Минск), С. Фурман (Ленинград), Р. Холмов (Вильнюс) болгаш Л. Шамкович (Ярoslavl).

Бирги салышкы январь 8-те болур.

(СЭТА).

Харысалгалыг редактор Д. О. БЕГЗИ.

Албанияда шпювчу болгаш үрегдекчи бөлүктөрүн узуткааны

ТИРАНА. Америк разведканың албанияга турган элзэн каш бөлүк шпювчаны болгаш үрегдекчилерин узуткааны дугайында Албанияның Улус Республиказының иштики херектер министрствозунуң меделзени солуннар парлаан.

Меделзедэ чугаалап турары болза, шпювчу бөлүктөрүн узуткап турганының үезинде америк маркалыг 30 радио станциялары, боо-чепсекти, америк долларлары, фунт стерлин-

гилерин болгаш өске-даа чүүлдерин хураап алган.

Материалдарың болгаш документтерин ителгези болза, кем-буруудуглар Албанияга улус-демократтыг тургузуну үрээриниң сорулгазын салып турганын көргүзүп турар.

Бо шпювчу болгаш үрегдекчи бөлүктөрүн киржикчилериниң суду чоокку үеде эгелээр.

(СЭТА).

Англи капиталистерниң ажык-кончааларының өзүлдөзи

ЛОНДОН. Чеменинге продукттары болбаазырадып үндүрүп болгаш хуваап турар 253 англи компанияларың чарлааны сач-хөө өчөттөргө капиталистерниң өртөк-үени соксаал чок өстүрүп тургаш, ажык-чонуң күсели-биле кайы-хире байып ап турарының дугайын тодаргай херешилеп турар. Чүгле чангыс

1953 чылдын дургузунда ол компаниялар 1952 чылдынга дөмейлээрге, оортан 4 миллион фунт стерлингилер хөй, 103 миллион фунт стерлинг ажык кончаалары алганнар. Сүт талазы-биле эң улуг ийи компанияларың чылдагы ажык-кончаалары 5,5 миллион фунт стерлинг четкен.

(СЭТА).